

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Iskrni oddelki: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-23, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-škofnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti. Cor. Post. No 11-3118
IZKljučno ZASTOPSTVO za oglašje iz Kr.
Italije in tujemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

GUERRA

Izjava vsak dan časa ponedeljke
Narodna zbirna mesечно Lir 100,-
in knjižništvo št. 1000 v »Ponedeljskim letom«
Lir 36.50.
Uredništvo:
Ljubljana, Puccinijeva ulica št. 5, telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.
Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di propaganda italiana ed estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Attività di artiglieria e di pattuglie in Tunisia

Le attrezzature portuali di Bona bombardate — 16 velivoli nemici distrutti — Due piroscafi affondati in Atlantico, un mercantile presso Bougie

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 5 aprile 1943-XXI il seguente bollettino di guerra n. 1045:

In Tunisia attività di artiglieria e di nuclei esploranti; formazioni aeree italiane e germaniche hanno bombardato le attrezzature portuali di Bona e attaccato a più riprese le retrovie nemiche incendiando alcune decine di automezzi.

Dodici velivoli avversari risultano distrutti nella giornata: 8 in combattimento, 4 ad opera delle batterie contro-aeree.

Al largo della Rada di Bougie aeree tedesche colpivano con siluri un mercantile da 8000 tonnellate.

Napoli, Siracusa, Palermo e Carlotorte sono state ieri obiettivo di incursioni nemiche che nelle prime due città causavano danni di notevole entità ad edifici pubblici e privati. Si deplorano 220 morti e 387 feriti a Napoli, 4 morti e 20 feriti a Siracusa,

12 morti e 30 feriti a Carlotorte. — Due apparecchi avversari sono stati abbattuti nel cielo di Napoli; due dei bombardieri partecipanti all'azione su Carlotorte venivano fatti precipitare in mare presso Mercureddu dalle artiglierie contraeree.

Un nostro sommergibile operante in Atlantico, al comando del Tenente di Vascello Rossetti Mario da Imperia, ha affondato il piroscafo greco »Gramicos« di 3000 tonnellate che aveva un carico di pirite destinato all'Inghilterra ed il piroscafo inglese »Celtic Star« di 3000 tonnellate.

Nota al Bollettino n. 1045:
Nell'azione contro un convoglio nemico nel Mediterraneo orientale, citata dal Bollettino 1044 del 4 aprile, si sono distinti i seguenti piloti: Capitano Rayer Alfredo da Vienna, Maresciallo Ciuntoli Alberto da Firenze, Sergente Maggiore Fedi Guido da Pistoia, Sergente Carlini Giovanni da Marsiglia.

Topništvo in izvidniško delovanje v Tunisu

Pristaniške naprave v Boni bombardirane — 16 sovražnih letal uničenih — 2 parnika potopljena na Atlantiku, en trgovski parnik zadet pri Bougieju

Glavni stan italijanskih Oboroženih Sil je objavil 5. aprila naslednje 1045. vojno poročilo:

V Tunisu delovanje topništva in izvidniških skupin. Italijanske in nemške letalske skupine so bombardirale pristaniške naprave v Boni in večkrat zaporedoma napadle sovražne zaledje ter zažgale nekaj deset motornih vozil.

Včeraj je bilo uničenih 12 sovražnih letal, 8 v boju, 4 pa po protiletalskih baterijah.

Nemška letala so v bližini luke Bougie zadela s torpedom 8000 tonski trgovski parnik.

Neapoli, Siracusa, Palermo in Carlotorte so bili večkrat predmet sovražnih letalskih napadov, ki so v prvih dveh mesecih povzročili škodo znatnega obsega na javnih in zasebnih poslopih. Beležijo 220 smrtnih žrtev in 387 ranjenih v Neaplju, 4 mrtve in 20 ranjenih v Sirakuzi, 12 mrt-

vih in ranjenih v Carlotortu. — V zraku nad Neapljom sta bili sestreljeni 2 sovražni letali, dva izmed bombnikov, ki so se udeležili napada na Carlotorte, je protiletalsko topništvo zblo v morje v bližini Mercureddu.

Naša podmornica, ki operira na Atlantiku pod poveljstvom ladjskega poročnika Rossetti Marija iz Imperije, je potopila grški 3000 tonski parnik »Gramicos«, ki je bil natovoren s piritom, namenjenim v Anglijo, in 3000 tonski angleški parnik »Celtic Star«.

Pripomba k poročilu:
V akciji proti sovražnemu konvoju v vzhodnem Sredozemlju, ki smo jo navedli v poročilu št. 1044, z dne 4. aprila t. l., so se odlikovali naslednji piloti: kapitan Rayer Alfredo z Dunaja, narednik vodnik Ciuntoli Alberto iz Florence, narednik Fedi Guido iz Pistoie in narednik Carlini Giovanni iz Marsella.

Izjalovljeni sovražni načrti

Razvoj dosedanjih bojev v Tunisu — Dragoceni uspehi junaštva italijanskih in nemških čet

Rim, 4. aprila. S. Ako hočemo dobro razumeti in pravilno oceniti obrambno bitko, ki jo vodijo italijanske in nemške oborožene sile na južnem odseku tuniskega bojišča, moramo upoštevati zemljepisni ustroj te pokrajine. Maretova črta, ki leži kakih 50 km južno od Gabesa, je bila zgrajena od obale v smeri proti jugu in jugozapadu ter se naslanja na gorsko verigo Osor Mata. Napad 8. britanske armade, je bil z vso silovitostjo izvršen proti postojankam Maretove črte v dneh 20. in 21. marca t. l., je dosegel le neznatne prednosti, ki so bile takoj uničene po krajevnih protinapadih in nadaljnjih protinapadih, ki so jih z vso odločnostjo izvršile italijansko-nemške motorizirane divizije v dneh 20. do 23. marca. Uspeh teh protinapadov so priznali tudi Angleži in celo sam Churchill, ki je moral izjaviti dne 24. marca v spodnji zbornici, da so v zadnjih 36 urah napadale 8. armado oborožene sile Osi in da so spet zasedle skoraj vse izgubljene ozemlje na mostišču, ki so ga ustvarile čete generala Montomoryja na Maretovi črti.

Glede na popolni neuspeh ofenzivne akcije proti postojankam na Maretovi črti, ki so jih železno branile čete Osi, kar je priložilo sovražniku k ustavitvi napada je britansko poveljstvo del svojih oboroženih sil odposlalo z namenom, da bi se z obkolitvenim manevrom doseglo, kar ni moglo doseči s čelnim napadom.

Medtem so pa italijanske in nemške čete morale sprejeti nenako borbo tokraj gorovja Angleži, ki so mislili, da bodo našli le na videz odpora na tem neugodnem ozemlju in da bodo mogli gladko prodreti v El Hamme in Gabesa, tako da bi izločili iz borbe in obkolili vse oborožene sile Osi obrambno razvrščene na Maretovi črti, so se morali boriti na tej cesti za vsak kilometer zemlje, pri čemer so se med napredovanjem izrpalni in obrabili svoja sredstva ter izgubili nado v uspeh svoje nameravane obkolitvene akcije.

Naše poveljstvo pa se je prav dobro zavedalo resnosti položaja. Ustajljati se še nadalje v obrambi Maretove črte, bi pomenilo izpostaviti celotni oboroženih sil na južnem odseku nevarnosti sovražne obkolitve. Nasprotni prednosti, ki je bila predvsem moralnega značaja, da bi se do zadnjega držale postojanke Maretove črte, je bilo treba upoštevati očitno obkoljevalno nevarnost in zaradi nje očitno možnost izločitve dragocenih in močnih sil iz borbe. Tako so divizije na Maretovi črti, med tem ko je njih znanen del bil naglo prestavljen na ogroženi bok, prejele nalog, da se umaknejo na krajo in bolj varčno črto takoj severno Gabesa. Ako pa so čete hotele doseči to novo bojno črto, so morale držati odprt izhod, katerega krajnika sta bila kraja Gabes in El Hamma. Skrajna obramba oboroženih sil Osi, ki sicer ni mogla dokončno preprečiti napredovanja močnejšega sovražnika, je vendarle z zavlačevanjem dosegla toliko, da sovražnik ni prišel v El Hammo pred 27. marcem.

Dne 24. marca je bil na začetku druge faze sovražne ofenzive položaj italijanskih in nem-

skih oboroženih sil na južnem bojišču pod poveljstvom generala Messea tale: Vsa Maretova črta je bila še trdno v naših rokah. Onkraj obrambne črte Csur na je bile razvrščene dovolj stražnih črt na cesti Kebili El Hamma. Dne 24. marca so se angleške oklopne divizije spet z vso silo zagnale proti Maretovim postojankam. Čeprav so že obupale nad tem da bi prebile bojno črto so vsaj hotele preprečiti, da bi se naše čete mogle odmakniti na druge odseke Tega in naslednjega dne so se močno sovražni navalili druga za drugim zrušili ob odličnem odporu oboroženih sil Osi. pri čemer so se izkazale vse čete od pehote bersaljerjev, konjenikov topničarjev Cmh sracij, mladih fašističnih prostovoljcev do nemških čet in oklopnih divizij.

Angleške skrbj zaradi italijanske mornarice

Bern, 5. aprila. s. V tem trenutku so očj vsega sveta uprte na italijansko brodogradnjo, piše londonski dopisnik »Basler Nachrichten«. ki poroča podrobno v nekem članku pomorskega kritika lista »Times«. Švicarski dopisnik predvsem poudarja važnost poseta v Rimu velikega admirala Doenitza in razpravlja nato o nazorih londonskih mornariških krogov, ki so mnenja, da je italijanska mornarica važen čimtelj tako glede odnosov nasproti združenim narodom, kakor glede držav Osi samih Angleški pomorski kritik namreča po vrsti italijanske pomorske enote in zaključuje, da so mornarice in da je zato britansko brodogradnjo na Sredozemskem morju moralo zadnje mesece dobiti novo pomoč. Zaradi italijanskih pomorskih sil bo treba še nadalje povečati britansko mornarico na tem področju, kajti admiraliteta si ne more dovoliti razkošja, da bi podcenjevala svojega nasprotnika.

Neki dopisnik ženevskega lista piše iz Londona, da je posebno zanimivo podčrtavati nainovetše izpremembe v italijanski admiraliteti. Osebnosti, ki so imenovane sedaj, so znane kot pristiski udarnega načina v pomorskem bojevanju, zato ni izključeno, da bo admiral Cunningham imel prav, ko je dejal, da se bo vojna dokončno odločila na morju.

Turško obučevanje italijanske mornarice

Carigrad, 4. aprila. s. List »Bejoglu« odgovarja na članek o pomorski vojni, ki je izšel v listu »Džumhuriet«, in poudarja da so Angleži še zelo daleč od tega, da bi zavzemali odlični položaj v Sredozemlju, kar so v ostalem sami ponovno priznali in v najnovjšem času je to potrdil tudi Churchill v spodnji zbornici. Pisec navaja nato v potrdilo svoje teze podvige italijanskega brodogradnjo v tej vojni in opozarja na junaštvo posebnih napadalnih sredstev italijanske mornarice kakor tudi na zmagovite bitke površinskega brodogradnjo. Vsa ta velika podviga italijanske mornarice pa so se izvršila v največji rezerviranosti in italijanska mornarica zasluži zato naslov »molčeča mornarica«.

Ob Kubanu odbiti sovjetski napadi

Uspešni nemški napadi zapadno od Orla — Živahno bojno delovanje južno od Ilmenskega jezera in pred Petrogradom

Iz Hitlerjevega glavnega štapa, 5. aprila. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Sovjetske čete, močne več divizij, so včeraj začele pričakovani napad proti vzhodni fronti kubanskega mostišča. Vedno znova ponovljeni napadi, ki so jih podpirali močno topništvo in številni oklopni vozovi, so bili po zaslugi nemških in rumunskih čet razbiti z velikimi sovražnikovimi izgubami ljudi in materiala. Borbe še trajajo.

Lastna napadalna akcija vzhodno od Orla je potekala uspešno.

Na ostali vzhodni fronti je bilo samo južno od Ilmenskega jezera in pred Petrogradom živahnejše krajevno bojno delovanje.

Na tuniški fronti je potekal dan ob krajevnem izvidniškem delovanju in nastopanju napadalnih oddelkov mirno. Letalstvo je z močnimi silami obstreljevalo zbirališča sovražnikovih motornih vozil in voz ter šotore in topniške postojanke. Nemški lovci so dosegli osem letalskih zmag.

Bojna letala so na morju pred Bougiejem napadla veliko sovražnikovovo tovorno ladjo in jo hudo poškodovala.

Mešanji oddelki angleških in ameriških letal je napadel včeraj podnevi področje Pariza. Zaradi bombnih zadetkov v stanovanjskih predelih, mestnih napravah in tudi na sportnih prostorih je imelo prebivalstvo več sto smrtnih žrtev in ranjenih. Med tem terorističnim napadom in drugimi sovražnikovimi poleti nad zasedeno ozemlje in Norveško je bilo sestreljenih 10 letal. Izgubljena so bila tri lastna letala.

Preteklo noč so angleška letala brez načrta metala rušilne in zažigalne bombe pretežno na podeželske kraje na severnem nemškem obalnem ozemlju. Nočni lovci in protiletalsko topništvo so sestrelili 10 napadajočih bombnikov.

Tišina pred viharji na vzhodu

Berlin, 5. apr. 5. V zadnjih 24 urah so bili boji večjega obsega samo v odseku med Ladokim in Ilmenskim jezerom in ob severozapadnem Kubanu. Boljševiki so izvršili številne napade s precej močnimi silami, vendar se jim ni posrečilo doseči pomembnejših uspehov. Povsod so imeli hude izgube, zlasti južno od Ladokskega jezera, kjer jih je neuspehi udar veljal izgubo celega oklopnega polka.

Najhujiši pritisk izvaja sovražnik na področju Krimskega, kjer je za ceno ogromnih žrtev zasedel nekaj postojank vendar pa se glavne postojanke obsežnega in močnega utrjenega pasu, ki se razprostira med Tamanskim polotokom in Novorosijskom nedotaknjene. Ni izključeno, da smo ti pred pričakovanim splošnim napadom proti temu utrjenemu bojišču. Gotovo je, da se še nadalje beležijo velika zbiranja čet in vojnega blaga. Tudi včeraj je nemško letalstvo sistematično bombardiralo razne cilje in zadelo med drugim kolono oklopnih enot, namenjenih na bojišče. Nemška letala so bila sploh zelo aktivna. Zadelo so tudi več majhnih ladj.

Koliko časa bo še trajal operativni zastoj, ki ga vsiljuje terenske razmere? Kakor poroča neki ameriški poročevalec iz Moskve, je splošno mnenje, da odmor ne bo dolgo trajal. Opaža se to že na severozapadnem Kavkazu ter med Rostovom in reko Mius. Vročina zgodnje pomladi, ki jo spremlja suh veter, je čez noč odpravila blato, da je na raznih mestih mogoče pričeti operacije. Zares so se tu in tam že začele in se nadaljujejo z obeh strani ofenzivne akcije, ki imajo za sedaj še značaj prehodnih odipavanj. To velja zlasti za sovjetske napade severozapadno od Novorosijska, kakor tudi za nemške napade na področju reke Mius. Verjetno je, da se bodo boji obnovili najkasneje v prvi polovici meseca. Sovjetsko vrhovno poveljništvo je najbrže to že pričakovalo in upoštevalo takšno možnost. Zato so začeli Nemci opazovati velika premikanja ruskih čet v glavnih odsekih bojišča.

Kdo bo prvi napadel in kje bo prvi hujski spopad? Ameriški novinar previdno ugotavlja, da je za sedaj mogoče reči le to, da so Stalinove vojske pripravljene za vsake preizkušnje. Nadalje je mogoče reči, da bodo operacije tega leta silovite in da se bodo razvijale povsem drugače kakor lanske poletje, kajti obe stranki bosta skušali uporabiti sedanje izkušnje.

Kmalu bo mogoče videti, ali in v kakšni meri je ruska zimska ofenziva uredila enega svojih glavnih ciljev, namreč oslabiti nemškega vojnega stroja, in ali je bila ali ne zmota nemškega vrhovnega poveljstva, da je uporabilo znaten del svojih rezerv za pregon boljševikov onkraj Donca.

Ta razmotrivanja angleškega opazovalca so zanimiva predvsem zato, ker so lahko prišla na svoje mesto, trej očitno s pristankom moskovske cenzure ki je akčno poročilo bržkone hotela. Jasno je da ni nobene namere, da bi se še nadalje gojile nekatere utvare. Tako se morejo na primer razumeti, da bi pobuda zopet lahko prešla na nemško stran in da bi se morala sovjetska vojska poslužiti taklike prozne obrambe kakor lani ali pa takoj sprejeti boj, izpostavljajoč se vsem tveganjem.

Razume se, da ni izključeno, da je namen tega prikritega pesimizma izvrševanje določenega pritiska na London in Washington. Prav gotovo ni »Krasnaja zvezda« glasilo sovjetske vojske, brez namena objavila te dni vrsto člankov, v katerih trdi v glavnem, da bi se mogla Hitlerjeva vojska zopet zaposliti samo na vzhodu, če se angleški zavezniki ne bodo odločili za nastanek drugega bojišča v Evropi, kar bi imelo za posledico, da bi morala sovjetska vojska prenašati vse breme.

Toda onkraj Rokavskega preliva in Atlantiskega oceana so gluhi za vse te glasove. List »Nationalzeitung« piše, da je v zvezi s tem zanimivo in značilno poročilo o sovjetski zimski ofenzivi, ki ga je v soboto jutraj objavila Moskva. Angleški vojaški kritiki in angleški listi so se takoj podelizali k zaključku, da se Stalinove vojske lahko mirno spopadejo z Nemci in vzdržijo sleherni preizkušnji po nemških izgubah, ker je Hitlerjev vojni stroj tako oslabilen, da tudi v primeru osredotočenja vseh naporov samo na vzhodu ne bo več mogel prevzeti pobude, vsekakor pa ne v tolikšni meri kakor lani.

Nekateri listi, med njimi n. pr. »Times« pa poudarjajo, da je le oslabilost nemškega vojnega stroja v veliki meri prispevala britansko letalstvo. Med tem, to so sovjetske vojske prodirale proti zapadu in zasedle ozemlje veliko kakor Nemčija, so delčki britanskega letalstva napadali življenjska središča nemške voje proti vojni vključno tvornice orožja v Essenju. S tem sta bila dosežena dva cilja; na za-

padu so bile zaposlene znatne sile nemškega letalstva, dočim so se istocasno znatno zmanjšala oskrbovanja Hitlerjevih vojsk na vzhodu z orožjem in strelivom.

Angleški dajejo skratka razumeti, da se bo moral Stalin še dolgo zadovoljiti z videzom drugega bojišča, namreč z letalsko ofenzivo na zapadu. Glede letalske vojne pa opozarja Goeringovo glasilo na zelo občutne izgube, ki jih je angleško letalstvo utrpelo med napadi na Essen. Sam sovražnik je priznal, da se v zadnjih napadi 21 bombnikov ni vrnilo. To pomeni zelo visok odstotek letal, ki so bila uporabljena za napad, med tem ko uspehi prav gotovo niso boljši kakor prejšnji. Dejstvo je, da so morala britanska letala odvreči svoje bombe kar tja v en dan, pri čemer so seveda zadela pretežno nevojaške cilje. V zvezi z izgubami britanskega letalstva med napadom na Essen poudarja DNB med drugim, da so večino sovražnih letal sestrelili nočni lovci. Samo najhor Streit jih je uničil štiri. Skoraj vsa sestreljena letala so bila štirimotorna. (Il. Polo di Trieste.)

400.000 poljskih otrok pomrlo v Rusiji

Monakovo, 5. aprila. s. »Abend Zeitung« se bavi z vestjo, ki jo je razširila agencija Reuter in po kateri je od enega milijona poljskih otrok, prepeljanih v Rusijo l. 1939-40, dobrih 400.000 umrlo zaradi gladi in bolezni. List obrača svojo pozornost ne toliko na strahotno visoko število nedolžnih žrtev, kajti boljševiki ne morejo zadiviti sveta s kakim drugim prvenstvom, marveč na okoliščino, da je bila

Tesno italijansko-madžarsko sodelovanje

Odmevi Kallayevega obiska v Rimu

Budimpešta, 4. apr. s. Nocojšnji listi, ki so izšli v posebnih izdajah, objavljajo na prvih straneh in pod groznimi naslovi vest o obisku mađarskega ministrskega predsednika Kallaya v Rimu ter zaključeno poročilo o razgovorih med Ducejem in Kallajem. Vsi listi poudarjajo pomen obiska in opozarjajo, da je imel predsednik mađarske vlade in zunanji minister, kakor že vsi njegovi predniki, priliko stopiti v osebene stike z Ducejem in najpomembnejšimi predstavniki fašističnega režima. Prijateljstvo med Italijo in Mađarsko, ki je bilo posvečeno s skupno prelito krvjo na bojiščih na vzhodu, ni slučajno. Ono ne zhaža le iz domovinskega, kulturnega in političnega izročila, temveč predvsem iz skupnih interesov na evropskem področju. Mađarski narod ne goji do Italije le iskrene simpatije, temveč tudi čustva globoke hvalečnosti za vse, kar je fašistična Italija storila v korist mađarskih nacionalnih težanj. Listi se z globoko hvalečnostjo spominjajo, da je bil Duce prvi evropski državnik, ki je po vojni ponudil roko Mađarski in jo reši osamljenosti, v katero so jo vrgle krivične mirovne pogodbe. Ma-

prav londonska agencija tista, ki je s svojo vestjo napravila prijateljsko uslugo Kremlju, in sicer v trenutku, ko si vsi prizadevajo, da pokažejo Sovjetsko zvezo v najlepši luči.

Dočim Zid Majski v Londonu včasih pristosuje črnim mašam v Westminsterki opatiji in ko nadškof Canterburyjski poziva svoje vernike, naj molijo za uspeh boljševiškega orožja in za Sovjetsko zvezo, meče agencija Reuter v svet vesti o hudodelstvih boljševikov. Kakšen namen ima ta posebni prijem. Vest gotovo ni bila objavljena iz kakih posebno človekoljubnih razlogov ali zaradi usmiljenja do nedolžnih žrtev ali morda v veselje vladit Sikorskega. Bolj verjetno je, da skušajo Britanci oslabil priček, ki ga nanje izvajajo Rusi glede vprašanj politične in gospodarske prirode ter jih s tem pred svetom pchnizajo. Na ta način se kaže slika angleško-ameriško-sovjetske zveze v zelo črni luči. To je obraz židovstva, ki je za trenutek odvrglo svojo krinko, obraz židovstva, ki mu ni usoda narodov prav nič mar in ki je dobilo svoje vredne predstavnike v plutokraciji in boljševizmu.

Vest, ki jo je razširila London o pogonu nedolžnih 400.000 poljskih otrok, pravi list, se nam zdi kot grozoten donesek k poglavlju vojne odgovornosti. Svojas se bo treba spomniti nanj.

Boljševiško maščevanje

Lizbona, 5. apr. s. Tajnik severnoameriške komunistične stranke Parle Browder je izjavil, da predstavlja najnovejša usprilitev dveh poljskih socialističnih voditeljev Ehrlinga in Alterja, ki so jo odredile sovjetske oblasti, odgovor na protirusko zaroto, ki jo podpira poljska ubežniška vlada.

London priznava izgubo velike podmornice

Rim, 4. aprila. s. Britanska admiraliteta objavlja izgubo angleške podmornice »Tigris«. Ta podmornica je bila izdelana leta 1939. in je spadala v razred »Triton«, ki obsega velike eilince izpodrivajoče do 1.575 ton. Oborožena je bila s topom kalibra 102 mm, z dvema strojnicama in 10 cevni za torpede po 533 mm. V mirnem času je njena posadka štela 51 moč.

Izgubljena angleška prekomorska pošta

Lizbona, 4. aprila s. Generalni direktor britanske pošte javlja, da so se zaradi sovražne akcije izgubila vsa pisma, ki so bila iz Anglije odposlana v Venezuelo med 4. in 10. septembrom lanskega leta in ona iz Argentine, Čila in Paragvaj, odposlana med 11. in 23. septembrom lanskega leta.

Razdelitev nagrad v žitni bitki

Rim, 5. apr. s. Pretekli teden so bili v vseh pokrajinskih Kraljevine obdarovani zmagovalci v nacionalnih in pokrajinskih natečajih za žitno bitko Slovesnosti, ki so bile sicer v skladu s kmečko preprostostjo, in resnostjo, primerno vojnemu času, so bile vendarle prav svečane manifestacije. Razdeljenih je bilo nešteto denarnih nagrad in skupnem znesku 4 milijonov lir in nekaj tisoč pohvalnih diplom. Nagradjeni niso bili le zmagovalci v krajevnih in državnih natečajih, ki jih je razpisal Duce (narodni natečaj za zmago v žitni bitki) temveč tudi zmagovalci v drugih natečajih, kakor n. pr. v natečaju ministrstva za poljedelstvo in gozdozvede (natečaj za povzdigo pridelave krme in živinoreje, narodnem natečaju za povzdigo in zboljšanje pridelovanja bombaža, nacionalnem natečaju fašistične poljedelske konfederacije za voditelje poljedelskih ustanov in nacionalnem natečaju fašistične konfederacije poljedelskih delavcev za nastavljenosti poljedelskih in gozdskih ustanov. Nagradjeni so bili tudi škofje in duhovniki, ki so se odlikovali v pokrajinskih in nacionalnih žitnih tekmah. kakor tudi v drugih natečajih, razpisanih od ministrstva za poljedelstvo in gozdozvede in od kmečkega lista »Italija e fede«.

Uspeh teh natečajev ni razviden le iz

velikega števila udeležencev, ki je daleč prekosilo ono iz prejšnjih let, temveč tudi po doseženi proizvodnji. Glede žita je treba pripomniti, da je bilo mogoče izvršiti nadzorstvo nad srednjo enotno proizvodnjo nad 55 stotov pri mnogih velikih in srednjih poljedelskih ustanovah. V natečaju za povzdigo najpomembnejših kultur je treba omeniti enotni srednji pridelek na ha na vsej obdelani površini posameznih podjetij, ki znaša pri koruzi 96 stotov, pri bobu 32 stotov in pri krompirju zelo velike količine. Neko poljedelsko podjetje v južni Italiji je doseglo 610 stotov zgodnjega krompirja na ha in neko podjetje v severni Italiji 733 stotov. Ni manj pomembni niso uspehi, ki so bili doseženi v narodnem natečaju za pospeševanje pridelka krme in živinoreje. Mnoge udeležence natečaja je doseglo uspeh 10 stotov žive teže na hektar s primernim visokim pridelkom krme. Sijajni uspehi v raznih natečajih dokazujejo jasno, česa so sposobni italijanski poljedelci tudi v sedanjih izrednih razmerah sprčo svojega duha odpoedovanja in svoje že znane privrženosti k zemlji, vdanosti do režima in visoki domovinski ljubezni. Mnogi poljedelci so se v duhu svoje domovinske ljubezni odpovedali nagradam in odstopili svoje zneske prizadežim zaradi letalskih napadov ali pa vojnim pohabljencom.

Navodila Visokega komisarja civilnim komisarjem pokrajine

Včeraj ob 10. dopoldne je imel Visoki komisar v vlađni palači raport s civilnimi komisarji pokrajine ob navzočnosti Podprefekta dr. Davida in drugih uradnikov Visokega komisarijata.

Po poročilih posameznih civilnih komisarjev o njihovih področjih so se prouče-

vala razna zanimiva vprašanja življenja v pokrajini s posebnim ozirom na prehrano, na izpolnjevanje naredb glede prehranskega reda, na poljedelsko proizvodnjo ter na podporno delo. Raport se je začel in končal s pozdravom Duceju.

Pregled vojnih dogodkov

V milanskem »Corriere della Sera« je znani publicist Aldo Valori ki smo ga tudi mi že navajali, objavil pregled vojnih dogodkov v zadnjih desetih dneh, ki ga tu posnemamo:

Za nas najpomembnejše dejanje v tej zadnji dobi je obnovitev sovražne ofenzive v Tunisu, ki jo je sovražnik že ponovno napovedal in ki smo jo mi pričakovali z nad se mirnim srcem. Sam značaj bitke nam odsvetuje, da bi navajali imena krajev in iz razumljivih razlogov ni niti dovoljeno, da bi se spustili v taktične podrobnosti razvoja operacij. Zadovoljiti se moramo torej s tem, da ugotovimo glavne obrise na osnovi uradnih vojnih poročil. Ta so najprej zabeležila neizbežno izpraznitev Gafse, ki smo jo pred časom zasedli samo z namenom, da bi zavili in motili zbiranje sovražnih enot v srednjem delu zapadne razsvetlitve. Takoj nato je angleška 8. armada prešla v premikanje od vzhodne strani. Tako je prišlo do dvojnega pritiska v smeri zapad-vzhod in vzhod-zapad, ki se mu je kmalu pridružil še pritisk v smeri jug-sever. Italijansko-nemške sile, ki so se nahajale v osrednjem položaju, so torej morale biti kos povezani akciji na več bojiščih. Imele so in imajo prednost, da bi zavirale kretanja po notranji črti, toda obenem se morajo izogniti grožnji obkrožitve, ki bi lahko nastopila na tem ali onem mestu v škodo bolj izpostavljenih enot.

Ta splošni položaj nam pojasnjuje spremembo vojne taktike, ki jo je bilo mogoče zabeležiti v dveh zaporednih naslednjih fazah, kakor so to ugotovili komunikacij. V prvi fazi so se naše enote vztrajno upirale na črti glavnih postojank; v drugi fazi pa so ubrale metodo prožnega odpora ali premikalne taktike. Obe metodi sta v primernem času dobri. Prva metoda je prisilila sovražnika — in predvsem angleško 8. armado, ki je najbolj organizirana sovražna enota — da je nekaj dni trošil svoje sile pred obrambnim sistemom, ki je bil sam po sebi trden in ki so ga naše čete branile tako trdovratno, da so to morali priznati tudi Angličani sami. Ko pa se je za hrbotom nekaterih glavnih utrjenih taktičnih postojank sistema pojavila nevarna grožnja, se naše poveljstvo ni prav nič pomišljalo, opustiti odprto črto, povezane z ozemljem, in se oprijeti metode premikalne vojne taktike. Bitka je še vedno v tej drugi fazi. Seveda zahteva od naših hrabrih borcev velike žrtve, saj se morajo boriti proti močnejšim silam. Sovražnik namreč razpolaga s dvema armadama, osmo, ki prihaja iz Libije in ki je povsem britanska, in prvo, ki prihaja iz Alžira in je mešana (anglo-ameriška). Pretežno francoske sile pa sodelujejo z anglosaskimi v južnem odtoku, med obema velikima »otok« (jezeroma). Naš sovražnik je na boljsem tudi v pogledu števila letal in letalščic, s katerimi lahko razpolaga, v zvezi vsemu pa doslej še ni dosegel nobenega zares odločilnega uspeha, kajti odpor obrambnih enot je bil zelo energičen. Njegove izgube letal, tankov, topov in padlih ali ujetih vojakov so zelo velike. Na splošno je potek »velike ofenzive« ob nastopu pomladi pomenil doslej zaračunanje za anglo-ameriško poveljstvo, kakor tudi za javnost obeh anglosaskih držav, ki si je utvarjala, da bo mogoče zmagovito zaključiti vojno s enim samim udarcem.

Huda moralna kriza med Anglosasi število rojstev pada, število zločinov narašča

Lizbona, 4. aprila. V Angliji narašča demografska kriza obenem pa se vedno bolj širijo spolne bolezni, ki so se v primeri s predvojnimi časi povečale za 100 odstotkov. Veliko je tudi pomanjkanje stanovanj kar hiš za delavske sile, kar predstavlja danes enega izmed najtežjih notranjih vprašanj. V spodnji zbornici je več tucatov poslancev podpisalo interpelacijo, v kateri zahtevajo od vlade, naj čimprej izda nujne gospodarske in socialne ukrepe, da zavre veliko pomanjkanje rojstev.

Bern, 4. aprila. S Ustanovitve »ministrstva za moralno v Veliki Britaniji« je predmet nekoga predloga londonskega lista »Daily Mirror«. List piše, da se je Anglija trenutno znašla v hudi krizi vesti, ki jo je treba pripisati zastrupljenemu ozračju na socialnem področju. Vodilni britanski sloj, angleška cerkev in premožni krogi niso znali preprečiti nastanka tega ozračja. Zaupanje, ki je vladalo med raznimi sloji angleškega prebivalstva, je popolnoma izginilo. Tudi cerkve niso mogle nič storiti, da bi spremenile ta položaj. Sicer pa anglikanske ustanove delujejo samo kot organi kapitalistične propagande. List zaključuje s predlogom, naj bi ministrstvo za moralno ravnanje močno propagando, da bi angleška javnost spet začela razumeti, kaj pomeni dobro vedenje do bližnjega.

Buenos Aires, 4. aprila. S. Po poslednjih statistikah se je zločinstvo mladostnikov v Zedinjenih državah od začetka te vojne dalje zelo povečalo, zlasti v državi New York, kjer se spopadi, ropi, tatvine in umori množijo v zares presenetljivem ritmu. Zlasti teško so postale razmere v nekaterih delih države, kakor na primer v Brooklynu in Manhattanu, kjer si mnogi oseb iz strahu pred napadi ne upa več pustiti svojih stanovanj zvečer. Tednik »Times«, ki piše o tem vznemirljivem vprašanju, poudarja, da gre po večini za zločine mladostnikov in da je bilo treba v New Yorku mobilizirati nad tisoč policijskih agentov za stalno službo v imenovanih mestnih delih.

Nedosedlednost ameriške politike

Buenos Aires, 5. apr. s. Angleški in ameriški listi so nedavno ponotnili samo prevodno izpislje izveščke iz članka ameriške revije »Life« o severnoameriški zunanji politiki. Revija je severnoameriško zunanjo politiko takole opisala: Zgodovina zunanje politike Severne Amerike predstavlja verigo samih dvomov, nedosedlednih in med seboj si nasprotujočih dejanj. Po izročilu smo nasprotni tatvini ozemeli, ven dar je le malo držav pokradlo toliko zemlje kakor mi, Angličani očitamo, da so popustili nasproti Nemcem v Monakovu, toda mi smo bili nasproti Japonci desetkrat bolj popust-

Nagrade za rojstvo dvojčkov

Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podelil zakoncem Petru in Franciški Slovčak v Vrzdencu, zakoncem Kolene Antonu in Karolini, Srednji Globodol, in zakoncem Pucelj Jožetu in Stanislavi v Orliaku o priliki rojstva dvojčkov nagrade po 600 lir.

Odlični uspehi italijanske umetnice na Finskem

Helsinki, 4. aprila. Na 15. simfoničnem koncertu pod vodstvom dirigenta Jarmefelda je sodelovala tudi italijanska violinistka Lidia Da Albrora, ki je dosegla velik uspeh in s tem koncertom zaključila svojo koncertno turnejo po Finski. Med občinstvom je bilo poleg italijanskega ministra in osebja poslanstva opaziti tudi soprogo predsednika vlade, soprogo zunanjega ministra in številne osebnosti iz finskega kulturnega sveta. Kritika je bila za italijansko umetnico nadvse ugodna in listi so še posebej poudarjali simpatično potezo violinistke, ki je priredila poseben koncert finskim vojnim pobablencem.

Verdijev teden na Dunaju

Dunaj, 5. apr. s. Včeraj se je na Dunaju začel Verdijev teden. Čeprav zaradi vojne otvoritev ni imela uradnega značaja, je bil njen kulturni in umetniški pomen zelo velik. V navzočnosti izbranega občinstva, povabljenec in državnega voditelja Baldurja von Schiracha, italijanskega Kr. veleposlanika Dina Alfierija in generalnega konzula Romana je šef kulturnega urada dunajskega državnega vodstva G. Thomas, ki je pripravil Verdijev teden, otvoril prireditve z Verdijevo razstavo pod naslovom »Verdi na Dunaju«, ki je namenjena v dvorani državne opere. Eksc. Dino Alfieri si je nato v spremstvu državnega voditelja v. Schiracha ogledal razstavo, ki je sicer manjša po obsegu, ki pa zgornjo odkriva kult Verdija na Dunaju in potrjuje veliko popularnost italijanskega skladatelja v tem velenemstvu od prireditve prve opere točno pred 100 leti nadalje.

Daladier, Leo Blum in Gamelin prepeljani v Nemčijo

Berlin, 5. aprila. s. Kakor ugotavlja nemška oficijozna agencija, je nemška vlada po dospelih informacijah prepričana, da se hočeta angleška in ameriška vlada poslužiti nekaterih francoskih politikov, ki so doslej bivali v Franciji, za organizacijo protivolne in za pripravo neredov in zmede v državi. Zato se je nemška vlada odločila preseliti v Nemčijo bivega predsednika vlade Daladiera, Leona Bluma in generala Gamelina, kakor je že svojočasno preselila bivega predsednika Reynauda in Mandela. Lavalova zahteva, da bi ti državni ostali v Franciji, je bila iz zgoraj navedenih razlogov odklonjena, vendar pa so nemške oblasti zagotovile francoski vladi, da ta ukrep, ki ga narekujejo vojaške razmere, ne bo imel za prizadele nobene obremenitve njihovega osebnega položaja in postopanja z njimi. Razen tega je nemška vlada zagotovila, da bodo navedene osebnosti zopet na razpolago francoski vladi, čim bo položaj dopuščal.

Angleška letala nad zapadno Nemčijo

Berlin, 4. apr. s. O napadu britanskega letalstva v pretekli noči na zapadno Nemčijo se iz vojaškega vira d. znava, da je bilo več mest na rensko-westfalskem industrijskem področju zadetih od sovražnih bomb. Po doslej dospelih vesteh se potrjuje, da so nemški lovci in protiletalski topovi sestrelili 21 napadalnih letal, ki so izključno štrli motorni bombniki. Izguba letal, predvsem pa posadk, predstavlja za sovražnika občuten udarec. Pomemben uspeh je dosegla zlasti skupina nočnih lovcev pod poveljstvom majorja Streiba, k. je ob tej priliki dosegla svojo 25. nočno zmago.

Ameriška letala nad Parizom

Pariz, 5. apr. s. Severnoameriški bombniki so večeraj popoldne napadli mesto Pariz. Po doslej dospelih vesteh je bilo porušeno mnogo zasebnih poslopj. Število mrtvih prekaša 100. V letalskih bojih nad obalnimi področji severne Francije je bilo po doslej dospelih vesteh sestreljenih 7 ameriških bombnikov in veliko še neugotovljeno število sovražnih lovcev.

Rdeči križ poroča

V Poljedelvalnem uradu Italijanskega Rdečega križa, avtonomna sekcija v Ljubljani, Via Ariella Rega (Gospodarska cesta 2/II, naj se med uradnimi urami od 8.30 do 12 javijo).

Diz Ivan, Jevšvar Zdenko, Mastnak Ana, odvetnik Tos Franjo, strojni ključavničar Zupan Anton; dalje osebe, ki so poslane pakete naslanjim: Velde Alojz, Sever Franc, Rožič, Vidic Anton, Fink Franc, Marinč Martin, Kasl Adolf, Zupančič, Svajger Franc, Peterle Adolf, Peršin Gabrijel, Černič Franc, Zalar Matc, Arko Anton, Spreicer Ana, Staruša Ivan, Staniša Jože, Mamilović Avgust.

Paketi za vojne ujetnike civ. internirance, konfirance in jetnike v zaporih se sprejemajo od 5. aprila t. l. dalje vsak delavnik na nastopnem redu (za prejemnike z začetnimi grkami imen): pondeljek: A, F, C, C; torek: D, E, F, G, H; sredo: I, J, K, L; četrtek: M, N, O, P; petek: R, S, T; sobota: U, V, Z, Z. — Čas sprejema od pol 9 do pol 12 in od pol 4 do pol 6, ob sobotah samo od pol 9 do pol 12.

industrije z dobavami surovin, ne glede na to, da primanjkuje jekla tudi Zedinjenim državam. V bostonskem pristanišču so na primer te dni splovili 28 m dolgo ladjo iz železobetona. Njena teža 78 ton sestoji iz 68 ton cementa in 10 ton železa. Tehniki pa veljajo, da železobetonske ladje niso v gospodarskem pogledu donosne, razen tega se z lahkoto potopijo. Če jih zadene torpeda, se prelomijo brez vsakega upa v rešitev (»Ultimate Notizie«).

Kaznovani prodajalci rib

Rim, 5. apr. s. Kr. policija objavlja: Prodajalci rib, ki jim je upravna oblast odvzela pravico za obratovanje, so bili aretirani in bodo poslani v koncentracijsko taborišče. Prelevala o kupcih, ki so imeh prednost, je v jeku.

Gospodarstvo

Pomen starega papirja

Te dni so bila podjetja v Nemčiji uradno pozvana, naj pripravijo za letošnje zbirke starega papirja nerabne listine, zlasti akte, korespondenco, rabljen ovin, časopise, arhivni material, stare knjige itd., s posebnim ozirom na lani izdano določbo, po kateri se rok, do katerega je treba hraniti listine in računske podlage, skrajša od 10 na 5 let. V tej zvezi se nemški listi obirno pečajo s pomenom zbiranja starega papirja in zlasti poudarjajo rastočo porabo papirja in lepence pri pakiranju blaga. Ze pred sedanjim vojno je papir prišel izpodrivati les pri pakiranju blaga za prevoz. V tej zvezi je zanimiv primer neke tvornice, ki izdeluje računske stroje. Prej so računske stroje pošiljali v specialnih zabojih, danes pa uporabljajo posebno izdelane škatle iz valovite lepence. Pri 1000 računskih strojih pristoje na ta način 30 m³ lesa, 216 kg železa (žebli) in 2155 kg lesene volne, stroški za pakiranje pa so se zmanjšali pri 1000 komadih od 8444 na 3774 mark. Material sam vrhu tega ni izgubljen, kajti če se škatle ne vrnejo tvornici, jih je treba oddati o priliki zbirke starega papirja, medtem ko so prej drage zabojne razbili in les pokurili.

Tudi na številnih drugih področjih so škatle iz valovite lepence izpodrinile lesene zaboje, ker se je izkazalo, da so mnogo bolj praktične. Te spremembe v načinu pakiranja pa niso morda zgolj posledice štednje z lesom in ostalimi surovinami, kajti papir in lepenska sta že pred vojno nastopila svojo zmagovito pot na pod-

ročju prevoznega pakiranja. Papir se je že pred vojno uporabljal tudi za izdelovanje steklenic, zlasti za mleko. Tako so leta 1938 potrošili v samem New Yorku 300 milijonov steklenic za mleko iz papirja leta 1940 pa 625 milijonov. V Angliji so šele v teku sedanje vojne pričeli s primernimi reformami, predvsem zaradi pomanjkanja lesa, kajti površina gozdov znaša v Angliji le 5% celotne površine in mora Anglija pretežno del potrebnega lesa uvoziti preko morja, pri čemer ima velike težave zaradi lažjske tonaje. Kakor poroča londonski »Economist«, so morali v Angliji zmanjšati potrošnjo časopisnega papirja na 18.5% predvojne količine. Zato so povečali tudi uporabo starega papirja in so uvedli stroge kazni za one, ki ne bi spravili star papir ali bi ga sežgali.

Kakšne velike količine starega papirja se lahko zberejo za ponovno uporabo v tvornicah papirja, kaže naslednji primer: Če vsako gospodarstvo v Nemčiji odda ob zbirke starega papirja samo eno že rabljeno papirnatno vrečko, tedaj se nabere v vsej Nemčiji 560.000 kg starega papirja, ki omogoči prihranek 1850 m³ lesa. Pri skrbnem zbiranju starega papirja se lahko nabere vsakega pol leta na osebo 4 kg starega papirja. Količina zbranega starega papirja pa se da še povečati. Zato so odredili končno izpraznitev podstrešij, kar je tudi koristno v obrambi proti letalskim napadom, in oddajo drugega starega papirja, časopisov, neporabnih knjig itd.

Gospodarske vesti

Italijansko-nemški trgovinski odnos. Te dni je Virginio Gayda v listu »Giornale d'Italia« ugotovil, da je bil italijanski trgovinski promet z inozemstvom v letu 1942 večji kakor v prejšnjih letih, pri čemer je 80% celotnega prometa odpadlo na promet z Nemčijo, kamor je Italija dobavljala presežke svoje proizvodnje boksita, žvepla, živega srebra, cinka, konoplje, svile in drugih tekstilnih surovin, južnega sadja, sočiva in riža, s čimer je nudila dragoceno uslugo Nemčiji, ki pa je sama dobavljala Italiji važne surovine, zlasti premog in industrijske izdelke. Rastoče število trgovinskega prometa dokazuje tesno sodelovanje obeh obeh držav na gospodarskem področju. K tej izjavi dodajajo nemški listi še nekaj nadaljnjih podatkov, iz katerih je razvidno, da se je celotni italijansko-nemški trgovinski promet leta 1939 gibal na višini 650 milijonov mark, leta 1941 ap je presegel že 2 milijardi mark. Italijansko-nemški trgovinski promet se je torej v prvih dveh vojnih letih potrojil.

Italijansko-špansko industrijsko sodelovanje. Iz Milana poročajo, da je bil te dni med znanim italijanskim kemičnim koncernom Montecatini in špansko družbo »Iberica del Nitrógeno« sklenjena pogodba, ki pomeni nov korak v gospodarskem sodelovanju med obeh državama. S sodelovanjem koncerna Montecatini bo omejena španska družba v Asuriji zgradila veliko tvornico za sintetični amoniak z izkoriščanjem plavžarskega koksa. Vrh tega bo zgradilo naprave za predelavo amoniaka v amonijski sulfat s predvideno letno proizvodnjo 1 milijon metrskih stotov. Družba Montecatini je španski družbi prepuščala izkoriščanje svojih patentov in bo dala na razpolago tudi strokovno osebje za montažo naprav in za pričetek obratovanja. Znatno del strojev, ki so potrebni za gradnjo te tvornice, bodo dobavile italijanske tvrdke.

K triletnemu italijansko-nemškemu promogovnemu sporazumu. Poročali smo že, da so 23. marca ptekle tri leta, odkar je bil sklenjen nemško-italijanski promogovni sporazum, po katerem se je Nemčija zavezala dobaviti Italiji letno količino 12 milijonov ton premaga. Navzile temu, da se mora vsa ta količina prepečati po železnici, je Nemčija svojo obvezo v celoti izpolnila. V zvezi s to obtežnico objavljajo nemški listi nekaj podatkov o italijanski oskrbi s premogom v prejšnji svetovni vojni, iz katerih je razvidno, da je Anglija v prejšnji svetovni vojni sicer objubljala, da bo krija vso italijansko potrebo premoga, ni pa objube izpolnila. Angleški dvomi, ki so bili iznešeni: pred tremi leti, češ da Nemčija ne bo mogla dobaviti objubljenih količin, so se gotovo naslanjali na spominne iz prejšnje svetovne vojne. Leta 1913 je Italija uvozila pri razmeroma malo pomembni lastni proizvodnji 11.5 milijonov ton premoga. Danes pa dobiva navzile znatno povečani lastni proizvodnji iz Nemčije večjo količino. Medtem ko je Italija leta 1914 lahko uvozila predvsem iz Anglije še 9.8 milijonov ton, je naslednje leto uvoz padel na 8.4 milijona ton, leta 1917 pa je navzile angleškim objubam zdriklj navzdol na 5 milijonov ton in tudi leta 1918 je dosegel komaj 5.8 milijona ton. Zato je moralo v septembru 1918 40% vseh italijanskih industrijskih obratov zaradi pomanjkanja premoga mirovati.

Oživljenje italijansko-turške trgovine. Na podlagi zadnjega trgovinskega dogovora so turški izvozniki pričeli z dobavami svinj v Italijo. Prvi kontingent 700 svinj je že na poti v Italijo.

Italijanska industrija paradižnikovih konzerv. Med obrati za konzerviranje živ. v zvezava v Italiji najvažnejše vlogo konzerviranje paradižnikov. V vsej Italiji je danes 800 industrijskih obratov za izdelovanje paradižnikovih konzerv, ki se v znatni količini tudi izvažajo. V zadnjih 20 letih se je ta panoga predelave kmetijskih proizvodov izredno razvila. L. 1910 so znašali nasadi paradižnikov za konzervno industrijo 21.500 ha, leta 1940 pa že 51.300 ha. Tudi letos je bila v obdelovalnem načrtu upoštevana povečana potreba pridelovanja paradižnikov za predelavo v konzerve.

Iz spodnježaljskega trgovinskega registra. S sedežem v Celju je bila vpisana v trgovinski register družba z o. z. »Süd. ost-Druck«, tiskarna in založništvo. Družba bo imela tudi knjižarno in trgovino s papirjem ter se bo vrhu tega bavila z izdelovanjem štampiljk. Osnovna glavnica znaša 100.000 mark, poslovodja je Fritz Braum, vodja založništva v Gradcu.

Nakup tekstilnih izdelkov proti oddaji starih tkanin na Hrvaškem. Hrvat. skl. minister za narodno gospodarstvo dr. ing. Josip Baen je te dni predpisal na redbo o odkupu in zamenjavi starega tekstilnega blaga, ki je stopila v veljavo 1. aprila. Po tej naredbi mora vsaka oseba,

ki hoče proti oddaji točk kupiti volneno tkanino, oddati stare volnene tkanine. Za 1 meter čisti ali mešane volnene tkanine za ženske obleke je treba oddati 200 g starih volnenih tkanin ali 100 g volnenih v 500 g ostalih tkanin. Za 1 m moške volnene tkanine, ženske tkanine za kostum ali tkanine za povrhnjice in ženske jopice pa je treba oddati 500 g starih volnenih tkanin in 1 kg tkanin iz ostalih viakov. Pri bombažnih in ostalih tkaninah mora kupec za vsak meter take tkanine izročiti trgovcu 100 g kakršnih koli tekstilnih odpadkov. Pri nakupu konfekcijskega tekstilnega blaga se odda toliko starih tkanin, kolikor metrov blaga je bilo potrebno za dotični konfekcijski izdelek. Pri nakupu nogavice je treba oddati za vsako novo nogavico eno staro. Od dolžnosti oddaje starih tkanin je izvezen nakup tekstilnega blaga za novorojenčke. Osebe, ki ne morejo oddati nobenih starih tkanin, morajo trgovcu izročiti pisмено izjavo, da nimajo takih tkanin. Na podlagi takih izjav bo Tekstilna zajednica v dvomljivih primerih preko policije lahko odredila ugotovitev dejanskega stanja na domu. Trgovci, ki prodaja novo tkanino, mora priloženo staro tkanino odkupiti in mora za računati za kilogram volnenih tkanin 45 kun, za kilogram lrp ali ostalih volnenih tkanin pa 20 kun, medtem ko se prinesene nogavice pri nakupu novih nogavc ne plačajo.

Živila v prahu. Zanimljiva pomanjkanja ladijske tonaje se je v zadnji dobi v Zedinjenih državah močno razvila industrija živil v prahu, ki omogočajo, da se z istim številom prevoznih sredstev lahko prepeleži mnogo večje količine. V zadnjih dveh letih se je število tvornic za izdelovanje jaje v prahu povečalo od 16 na 125, število obratov za izdelovanje mleka v prahu od 51 na 70 in število obratov za izdelovanje smetane v prahu pa od 273 na 320. Tudi število tvornic za izdelovanje posušenega sočiva je naraslo za 50. Pričeli pa so vrh tega izdelovati tudi meso v prahu. Po naj-novejših podatkih ustreza 1 funtu mleka v prahu 11 funtov svežega mleka. Trije tučaji svežih jajc se dajo v dehidriranem stanju en funt jajčnega praška, 4 kilogrami mesa pa dajo 1 kilogram mesa v prahu. Zlasti velik je prihranek na teži pri sočivju. Ta prihranek znaša pri korenju 92%. Poleg prihranka na teži je meročajna tudi okolnost, da se dajo suho konzervirana živila zlasti živila v prahu bolj ekonomično in z manjšimi stroški pakirati za prevoz po morju.

Američani se morajo zadovoljevati, da plačajo davke. Dne 15. marca je v Zedinjenih državah potekel rok za plačilo dohodnine. Ker je bila v zadnjih letih meja dohodnine prostega dohodka ponovno in znatno znižana, se je število davkoplačevalcev dohodnine ogromno povečalo in plačujejo danes dohodnino tudi delavci in nižji namestenci. Sistem pobiranja dohodnine pa je ostal nespremenjen, kakor je obstajal prej, ko so dohodnino plačevali le ljudje z večjimi dohodki. Zlasti ni predvideno pobiranje davka z odtegovanjem pri plači, temveč se mora vs davek plačati naenkrat za vse preteklo leto. Ker pa mnogi davčni zavezanci naenkrat ne zmorejo davčnega zneska za vse leto, je moralo samo v New Yorku 50.000 davkoplačevalcev pred potekom roka najeti posojilo za plačilo davka. Strokovnjaki ocenijo, da so ta posojila za plačilo davka v vseh Zedinjenih državah presegla 1 milijardo dolarjev in si je moralo približno 5 milijonov davkoplačevalcev izposoditi denar za plačilo davka. Zato se je v javnosti znova sprožila zahteva, da se za delavce in uslužbence uvede mesečno plačilo davkov na način, kakor je to urejeno v evropskih državah.

Razveljavljene živilske nakaznice

Prehranjevalni zavod Visokega komisarja za ljubljansko pokrajino sporoča: Ugotovilo se je, da je zmanjkalo iz paketa, poslanega občin Gradac (Crnomelj), 11 celih navedenih živilskih nakaznic za mesec april in sicer št. 134.211 do št. 134.221, ki niso izpisane in so brez pečata. Te živilske nakaznice so neveljavne, na kar posebno opozarjamo vse trgovce in gostinske obrate, ki so dolžni prijaviti pristojni oblasti vsakogar, ki bi predložil katero izmed teh nakaznic.

Ponovno opozarjamo trgovce in gostinske obrate, da ne smejo sprejemati samih odrezkov, ki so od nakaznic že odrezani.

Potres v Turčiji

Ankara, 3. aprila. s. Na področju Erzuruma so zabeležili v pretekli noči močan potresni sunek. Dosele ni nobenih poročil o žrtvah in škodi.

Kronika

* Najmlajši pohabljenec sedanje vojne. Iz Rima poročajo, da je bil poslan v Zoro v nek očitno vzgojnošolski šolstni Italio Sabrata. Sabrata je bil na afriškem ozemlju ter je pomagal pri vseh vojnih podvigih. Ko je sodeloval pri nekem zemliskem oddelku, je eksplodiral mina, ki mu je odtrgala roko ter ga oslepela na eno oko. Zdaj so ga poslali v Zoro, kjer ga je sprejel Zvezni tajnik, ki bo skrbel za njegovo vzgojo.

* Smrti odlikovanca s hrastovim listom. Nadporočnik Hans Beisswenger je bil med najuspešnejšimi nemškimi letalci. Dosegel je že 150 zmag v zraku in je bil odlikovan s hrastovim listom k viteškemu križu rdečega železnega križa. Te dni je sestrelil dve sovjetski letali, nato pa se ni več vrnil na svojo oporišče.

* Pogovori z Brunome v finski. Na Fince so izročili v prodajo finski prevd D. Dejeve knjige »Pogovori z Brunome«. Citirani skupice knjige se bo porabil za podporo fond, ki gre v prid srčnim padlim igračem.

* Muzej fašizma v Napoliju. Poleg mnogih drugih muzejev je v Napoliju tudi muzej, ki prikazuje razvoj fašizma. Muzej nosi ime Aurelija Padovanija. V muzej hranijo ukaze in razglase fašistične revolucije, spominke na padle fašiste, razno orožje in druge reči, ki so imele pomen v fašističnem gibanju od leta 1920 do danes.

* 50 letnica smrti skladatelja Catalana. Italijanski listi se te dni spominjajo 50. letnice smrti skladatelja Alfreda Catalana, ki je skomponiral tudi pri nas uprizorjeno opero »Wally«. Catalani je umrl leta 1893. Živel pa je, kakor mnogi umetniki, v siromašnih razmerah.

* 43 natečajev za vseučiliške stolice v Italiji. Ministrstvo za prosveto v Rimu objavlja dekret, s katerim se razpisujejo natečaji za 43 stolice na italijanskih univerzah.

* Kinematografske in gledališke vstopnice za bojevnike, ki so se vrnili iz Rusije. Fašistična zveza gledaliških in kinematografskih ustanov je sporočila ministrstvu za ljudsko kulturo, da so uprave italijanskih gledališč in kinematografov sklenile pokleniti vsakemu italijanskemu vojaku.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Torek, 6. aprila, ob 18.30: Prava ljubezen. Red. Torek.
Sreda, 7. aprila, ob 18.30: V Ljubljano jo dajmo. Red. A.
Četrtek, 8. aprila, ob 18.30: Veliki mož. Red. Četrtek.
Petek, 9. aprila: Zaprt.

Obiskovalce Drame opozarjamo, da bo zaradi podaljšanja policijske ure začetek dramskih predstav eno uro kasneje kot doslej. Predstave se bodo pričele na mestu ob 17.30 ob 18.30. Prva predstava z novim časom bo danes.

B. Bracco: »Prava ljubezen.« Dialog v treh dejanjih. Dejanje se godi danes 1. v velikem hotelu, 2. v krtini, 3. v spalnici zakonskega para. Osebe: Helena — V. Jovanova, Hugo — Jan, natak — Verdonik, krtarica — Kraljeva, šofer — Koriš. Režiser: J. Kovič.

OPERA

Torek, 6. aprila: Zaprt.
Sreda, 7. aprila, ob 18. uri: Janko in Metka. Red. Sreda.
Četrtek, 8. aprila, ob 18. uri: Madame Butterfly. Premiera. Red. Premierski.
Petek, 9. aprila: Zaprt.
Sobota, 10. aprila, ob 18. uri: Zemlja smeha. Opera. Izven. Cene od 2 lir navzdol.

Obiskovalce Opere opozarjamo, da se bodo pričele počasi s sredo 7. t. m. vse operne predstave ob delavnikih eno uro kasneje kot doslej. »Janko in Metka« se prične po novem redu v sredo ob 18. uri.

Deloma nova zasedba partij v Puccini-jevi operi »Madame Butterfly«. V četrtek bo uprizorjena letos prvič ta melodiozna opera, ki je dosegla lani nenavaden uspeh. Zanimivost letošnje sezone bo delna prezasedba nekaterih partij. Nova bosta Sladojčev in Lipušček, ki sta nastupila v konzul Sharpless v kreaciji Popova. Vsi trije pevci navedenih partij še niso peli na našem odru. Butterfly bo Heybalova, Suzuki — Golobova, Kate — Španova, Yamadori — Dolničar, bonac — Lupša in komisar — Gregorin.

Recitacije v knjigarni

Ljudska knjigarna je priredila v nedeljo v zvezi z velikonočnim knjižnim trgom razstavo sodobne slovenske knjige. V okviru razstave je skupina literarnih sodelavcev te velike slovenske založbe stopila pred občinstvo z recitacijami svojih del. Prireditelj, ki ji je prisostvovalo v prenapolnjenih knjižniških prostorih mnogo pozornega občinstva, je začel z uvodno besedo urednik »Doma in sveta« in kulturni referent »Slovenca« dr. Tine Debeljak. V svojih izjavah je orisal duhu in smernice današnje slovenske slovesne tvornosti ter razčlenil njene vodilne ideje in pojave, opozarjajoč zlasti na duhovne in stilne razlike sedanjih stvaritev s prevladujočim značajem naše literature v razdobju med dvema vojnama. Našo slovesno stvarjalnost, bodisi lirno, bodisi pripovedno, kakor se razvija v zadnjih dveh letih, označuje duha zmernega realizma in izrazito poudarjena domaćnost. Naša literatura se je od prejšnjih kosmopolitskih ciljev vrnila k opetu domače zemlje in domačega ljudstva, odkrivajoč v viharju časa s kar idiličnimi pogledi lepoto slovenskih tal in vse tiste nadčasovne silnice, ki obkličujejo življenje našega naroda. Predavanje dr. T. Debeljaka je bilo — kolikor vemo — prvi poizkus preraze naše izvirne lirne in prozne produkcije od 1. 1940 dalje in je s svojimi karakteristikami značilnega slovesnega preobrata in sedanjega stanja vzbujalo živo zanimanje vseh prisotnih prijateljev intenzivnejše slovesne kulture.

Nato je prebral priljubljeni pisatelj Janez Jalen zadnje poglavje iz drugega dela svoje trilogije o ljubljanskem Barju »Bobric«. Poglavlje opisuje smrt starega mostičarskega rodbinskega glavarja in spravo obeh sinov, katerih spor se je razpletel že v prvem, lani nastopnem delu tega Jalenovega lovskega romana iz prazgodovinskih časov. Vsakako smemo z za-

ki se je vrnil s ruskega bojišča v domovino, izkazano za 10 prostih predstav, ki ostanejo v veljavi do 31. julija letošnjega leta. Izkaznice se bodo glasila na imena ter jih bodo razdeljevala poveljstva Oboroženih sil svojim pripadnikom.

* Deževje in poplave na Portugalskem. Iz Lizbone poročajo, da je nastopilo na Portugalskem po dveh mesecih legega vremena veliko deževje s poplavami. Nastal je ponekod katastrofalen položaj, ker so reke preplavile bregove in povzročile velika opustošenja.

* Tri smrtne obsojbe zaradi vohunstva v Švici. Iz Berna poročajo, da je vojaško sodišče obsodilo na smrt mesarja Fridolina Beelerja iz Netzala. Pregrešil je proti predpisom o vojaških tajnah. V odsotnosti sta bila nadalje obsodena na smrt zaradi vohunstva v prid tuje države neki švicar ter neki inozemec. Več drugih oseb, tako švicarjev kakor inozemcev, pa je bilo obsodjenih na daljše zaporne kazni.

* Šledil je ženi štiri ure po njeni smrti. V okolici Bologne je umrla te dni po dolgi bolezni kmetica Ernestina Magnoli. Njena 69letna moža je žena smrt tako zadel, da je štiri ure po njeni smrti tudi sam izdihnil, zadet od srčne kapi. Mož in žena so pokopani v skupnem grobu.

IZ LJUBLJANE

u— Nov grob. V častiljivi starosti 89 let je zapustila svoje vladniške učiteljice v pok. ga Julijana Supančičeva, po rodu Šukljeta. Truplo pokojnice počiva doma, Turnograjska 4-II. K večnemu počitku jo bodo spremenili v sredo ob pol 15 iz kapelice sv. Jožefa na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. Naj ji bo zemljica lahka! Užaščenim svojim izrekamo našo iskreno sožalje!

u— Slana je osmčila cvetje. V pone-deljek zjutraj je slana že drugi osmčila prvo cvetje. Povzročila je zlasti na marelicah in zgodnjih hruškah precej škode. Vreme je bilo v nedeljo popoldne sončno, le nekoliko vetrovno. Najvišja temperatura je znašala 13,6 stop. C. Noč je bila jasna in se je davi živo srebro v toplem-ru skrčilo na 1,2 stop. C pod ničlo. Kljub razmeroma hladnemu ozračju meščani izrabljajo vsako priložnost za sončenje. Tako smo videli prvega zračnega kopalca ob Ljubljani. Na zavetnih balkonih in verandah pa že delj časa meščani izpostavljajo soncu svoje ude. Barometer stoji visoko in ni verjetno, da bi se vreme v bližnjih dneh spremenilo.

u— Uprava Državnega gledališča opozarja občinstvo, da bo poslovala dnevna operna blagajna, ki ima predprodajo vstopnic za operne in dramske predstave, o. torka 6. t. m. dalje v dopoldanskih urah kot doslej, to je od 10.30 do 12.30, popoldne pa od 17. do 19. ure.

u— K'no Union obvešča svoje cenj. obiskovalce, da bodo ob ponedeljek dne 5. t. m. dalje predstave ob nedeljah, praznikih in delavnikih ob 15.30, 17.30 in 19.30 uri; poleg tega bodo pa ob nedeljah in praznikih še običajne matinee ob 10.30 uri. — Uprava.

u— Za stare onemogle Ljubljance je ga. Marija Zajc, trgovka v Stritarjevi ulici št. 6, podarila 100 L v počastitev spomina ge. Marije Cernogaj-Franzi, lekarna Bohinc, Rimska cesta 31, je pa za stare Ljubljance v mestnem zavetišču za one, mogle v Japljevi ulici podarila 1000 L v počastitev spomina mr. phr. Janka Koritzkega. Mestno županstvo izreka dobrot-nikom mestnega zavetišča za onemogle naj-toplejšo zahvalo tudi v imenu podpisanih. Počastitev rajne z dobrimi deli!

u— O ušeh pri domačih živilih govori poseben članek v »Kmetovalcu« in pravi: Uš! Najdemo pri vseh domačih živilih, naj-češče pa pri govedu in ovcah. Navadno se zaplodijo pozimi pri slabo hranjenih in negovanih živilih. Pczmano okoli 1500 vrat teh uš. Mednje spadajo tudi uši, ki živo perje pri pticah. Domače sredstvo proti ušem je mešanica enakih delov petroleja in repičnega olja. Namazanje se mora po treh ali štirih dneh ponoviti, da se zamori mlada zalega, ki se je medtem razvila iz gnid. Po nadaljnjih treh dneh okopljemo žival v mlačni vodi, pri čemer jo dobro namočimo. Če s prvim postopkom nismo uničili vseh uš, ponovimo postopek čez en ali dva tedna. Obenem je treba razkužiti hlev in orodje. Mnogi uporabljajo ocedek tobaka, s katerim operejo žival. Ta postopek slabo prenašajo konji in govedo. Odločno

se odsvetuje pri govedu uporaba sive maše, v kateri je živo srebro. Na živinodržav-nikov nasvet se lahko uporabljajo tudi arzenik, karbolna kislina, krolin in druga sredstva, ki jih ponujajo trgovine. Glede slednjih pa je na mestu previdnost.

u— Vodstvo »Korepetitorija« vabi dija-ke srednjih, meščanskih in ljudskih šol, da se vpišejo k nam, kjer dnevno uspešno po-učujemo vse šolske predmete. Po želji ti-di posebne ure iz posameznih predmetov (razlaga, naloge, izpraševanje). Važno za one, ki žele konče leta polagati razredne in privatne izpite! Honorar zmeren! Vpis-o-vanje dnevno od 8—12 in 14—16. Korepe-titorij, Mestni trg 17/I.

u— Sadržani in vrtnarska podružnica Ljubljana I priredi v sredo 7. t. m. ob 18.30 v dvorani Kmetijske družbe na No-vem trgu 3 specialno predavanje z naslo-vo »Krompir in fižol, njih saditev in go-jitev«. Predaval bo g. inž. Ivan Zaplotnik. Člani in gostje vabljeni.

u— Nesreče. V petek so sprejeli na ki-rurški oddelek ljubljanske bolnišnice spet več ponesrečenec. S krompom se je opek-el 44letni železniški kurjač Rudolf Coli iz Ljubljane. S poškodobami na obrazu in ro-kah je iskal zdravniške pomoči 51letni de-lavec Albin Glavan z Rudnika. Desno roko si je zlomil 14letni dijak Stanko Steiner iz Ljubljane. Pri padcu si je poškodovala ramo 67letna trafikantinja Ana Grajzer-jeva iz Ljubljane. 50letni delovodja Alfonz Vrabec z Rudnika pa se je pri padcu po-tolkel na glavi.

Z Gorenjskega

Počaščenje starega pevca. Moški pevski zbor »Alpska roža« je počastil dolgolet-nega častnega člana in soustanovitelja Jo-žeta Pagica v Spodnjih Borovljah. Pagic je praznoval 90letnico nenavadno čil. Pri-redili so mu podokniko. Prejel je številne čestitke. Pagic, odličen entuziast, pripada pevskemu društvu že od l. 1881. Je še edini priostali član borovljskega kvinteta, ki je l. 1884. dobil prvo nagrado pri koroški pevski tekmi v Celovcu.

V visoki starosti 85 let je umrl na La-diji pri Medvodah Andrej Lustrik, po do-mače Matijev očka. Istotam je v starosti 76 let umrl nagle smrti cerkovnik Simon Jamnik, ki je še prejšnji dan zvonil Mat-jevemu očku. Bil je dolgo let član papir-niškega delavstva.

Zrtev materinstva. Po kratki bolezni je umrla v Radovljici 28letna gospa Minka Černetova, uradnica pri deželnem svetniku v Radovljici in žena orožniškega glavnega stražarstva Franca Černeta. Pokojnica, ki je žrtvovala mlado življenje na oltar materinstva, je bila iz znane Mulejeve rodbine v Spodnji Lipnici pri Radovljici.

Vojška zbirka za zimsko pomoč je bila preteklo soboto in nedeljo tudi v Kranju. Geološke zbirke je bilo: Z ostrostro in žrtvijo do zmage. Kakor lani je bil tudi letos tri-rejen promenade koncert na Glavnem tr-gu. Načrtuje je vojaštvo prirediti kosilo iz enotnega lonca ter poseben koncert za zim-sko pomoč.

Na Jesenicah je nemška delavska fronta priredila zbirke za zimsko pomoč. Načelnik Semljak je pridobil oblate za večjo dare-žljivost. Prirejane so bile družbene pri-redivne v hotelih Novak in Pnar. Žensko združenje je posrbelo za različne prigri-ze.

Iz gorenjskega življenja. V Kamni gorici sta se poročila Alojz Bratina in Tere-zija Šolarjeva. Umrla pa je Ana Golmajer-jeva. V Cerkjah so umrli: Janez Zagar, Ana Mušičeva in Marijana Teranova.

O oddaji klavne živine na Gorenjskem piše kmetijski svetnik Burgsthaler v go-renjskem tedniku: Na Gorenjskem se pred vojno živinoreja ni gojila izključno na last-ni gospodarski podlagi, temveč je bila de-loma navezana tudi na dokupljena krmila. Posebno so dokupovali visoko vredna kr-mila beljakovin in tudi precej krmilnega žita. Zlaj skoraj ni moglo dokupiti takega krmila. Zato je bilo potrebno, da se nado-mestijo poprej dokupovana krmila z več-jimi pridelki in lastnem gospodarstvu. Stor-jeno je bilo vse, da se poveča pridelek kr-me in vzdržijo živinoreja, ki je vendar tudi glavna obratna panoga, na odgovarjajo-či podlagi. Bolje je, da redimo manj krav, te pa dobro in izdatno krmimo. Nič ne pri-hranimo, če živimo slabo krmimo; naspro-tno, pri slabem krmiljenju škoduje kmet sa-memu sebi. Marsikateri kmet mora stanje svoje živine pravilno prilagoditi zalogi krmne. Zato mora tem kmetom biti prav, da prav te tedne bolj povprašujejo po klavni živini in da je možno oddati tudi

Cerkveni koncert

Koncertu, ki je bil v nedeljo zvečer v cerkvi Marijinega Oznanjenja, je vtisnil značaj pretežno domač spored. Izmed dva-najstih skladb je spored navajal devet do-mačih skladb, tako da so bili zastopani naši najpomembnejši sodobni cerkveni skladatelji (dr. Fr. Kimovec, Stanko Pra-mrl, Matija Tome in Lojze Mav), izmed teh prof. Premrl s petimi točkami. Že to je dalo koncertu večji glasbeni pomen in upravičilo levo zanimanje, ki ga je pri-reditev vzbudila pri občinstvu. Slovenska cerkvena glasba ki se nahaja na častil-jivo domačo tradicijo in zlasti še na do-ka bogata Cecilijanska izročila, dobiva čedalje bolj kvaliteten značaj in kaže ne-kač močnih skladateljskih osebnosti. Prav v tej umetniški afirmaciji domače note v okviru sodobnih cerkveno glasbenih teženj je bil splošno kulturni pomen nedeljskega koncerta, ki je obenem prikupno prikazal troje izvajalcev dobro izbranega progra-ma. Poleg slovenskih skladateljev smo sli-šali še Pavla Maurija »Scherzo«, Aleks. Guil-manta »Slavnostni preludij« in Maxa Regerja »Intermezzo«.

Med slovenskimi točkami so bile na sporedu kar tri »Ave Marije«; dve Mavovi in dr. Kimovecova v dvojevju, izmed Pre-mrljev skladb pa je bil poleg štirih sa-mospsevov z orglami na sporedu »Andan-te maestoso«. Glasbeno najzanimivejša in po svojih vprav dramatskih akcentih naj-učinkovitejša je Premrlova kompozicija »Memento mori« na besedilo slovečega Prešernovega soneta. Tomčev »Slavospjev Marije« je tako prrsrčna skladba, kakor je Kimovec dvojev poln vzvišene resmobe. Izmed obeh Mavovih skladb se zdi najza-čelnejša Ave Marija za sopran. V celoti so te skladbe dostojno uveljavile našo cerkveno glasbo in posebej še njeneza za-slужnega predstavnika msgr. Premrla.

Program je izvajalo troje sodelavcev: sopranistka Nuša Kristan, basist Tone

manjvredno klavno živino. Noben kmet naj ne zamudi izkoristiti te prilike in naj odda svo živino, ki ne daje več zadovoljive koristi.

Prijava motornih vozil. Kranjski župan je objavil proglas, da je treba do 10. t. m. prijaviti vse tovorne in osebne avtomobile, kakor tudi motorna kolesa. Kdor ne pri-javi, bo kaznovan.

Spodnja Štajerska

Uraden obisk v Mozirju. Celjski okrožni vodja Dorfmeister je s svojim štabom ob-iskal Mozirje, da se prepriča o dveletnem delu. Poročilo pravi, da se sprememba opazi zlasti v šoli; pa tudi v trgovinah, gostiščih in drugih lokalih se je marsikaj spremenilo. Mladina se je zbrala ob Sa-vinji k pevski tekmi; zmagnala se dekleta. Sledil je zbor sodelavcev krajevnega vo-dje, ki so prišli iz bližnje in daljnje okolice ter jih je okrožni vodja v daljšem govoru pozival, naj brez pridržka sodelujejo za Nemčijo. Zborovanje je bilo zaključeno z nemški himnami.

Počaščenje padlega. Pri Harkovu je pa-del Albert Kuschner iz Rog. Slatine. Ko je Nemčija zasedla Spodnjo Štajersko, je bil Kuschner, kmetič sin, star 15 let. Pri-glasil se je kot prostovoljec k oddelku SS. Neljavno je mati prejela sporočilo, da je njen najstarejši sin padel. V častnem gaju v Rogški Slatini je mladina postavila spominski desko z njegovim imenom. Kra-jevni vodja je imel nagovor, brambovci so zapeli pesem o pokojnem tovarišu. Nato je bil položen venec.

Sestanek z ranjenici. Celjski poštni usluž-benci so napravili izlet v Petrovce. V Vo-denkovi dvorani so se sestali s 50 povab-ljenimi ranjenici iz rezervne bolnišnice v Novem Celju. Sledilo je pestro popoldne s pejem in igranjem.

Pravosodje na Spodnjem Štajerskem. Štajerski pokrajinski vodja dr. Uiberreither je izdal narebilo o nadaljnji izgradnji sodne organizacije in pravosodja na Spodnjem Štajerskem. Z veljavnostjo od 1. aprila uraduje 10 sodišč in sicer: v Celju, Šmarju, Ljutomeru, Mariboru, Ptujju, Brežicah, Šoštanju, Slovenski Bistrici in Slovenjem Gradcu. Sodišča in njihovi oddelki odločajo v prvi instanci v civilnih zadevah po do-selejših predpisih namesto poverjenika za civilno pravosodje. Šefu civilne uprave je pridržano, da prepušča kazensko sodstvo tem sodiščem po določilih, ki veljajo za štajersko deželo. V drugi instanci odloča pravosodna oblast pri poverjeniku za pravosodje.

Novi grobovi. V Mariboru so umrli 71-letni upokojeni major Alojz Frohm, 4let-na železničarjeva hčerka Romana Supeja-va, 89letna staroukopenka Emilija Opo-tova in 27letna Marija Kokolova. V Klo-sterneburgu je umrla 17letna dijakinja Zofija Trobentarjeva, ki jo je pripeljal v Maribor. V Celju je umrl 69letni upokoje-nec Jurij Dvorsak, v Ptujju pa žena želez-niškega uradnika Ana Chladisejeva. — Na-fronti je padel 42letni Toni Podlaha, po-dčastnik in vodja v nekem specialnem od-delku. Sorodnike je zapustil v Ptujju. — Pred Petrogradom je padel 25letni pro-stovoljec Karel Golick, ki je služil pri SS.

Prireditve v celjskem okrožju. Tekoči teden bo v celjskem okrožju več razno-vrstnih prireditev, ki so se pričele večerj v Šoštanju. Neka igralska skupina upri-zorja potovanje v praviliško deželo po Gri-movih pravljicah. Danes bo predstava v Rogški Slatini, jutri pa v Celju. Deželno gledališče gostuje z veseloligro »Tolajni-čev« na Polzeli, na Paki in v Celju. Žal-ski diletanti gostujejo danes v Petrovčah z veseloligro »Družina Hannemann«. Pri-hodnjo nedeljo pa bodo diletanti iz Ro-gaške Slatine gostovali v Šmarju pri Jel-sah. V središču prireditve bo 7. t. m. v Celjski grofiji družabni večer s sečmografskim pemikom Henrikom Zillichom.

Vojaki in novince, ki so te dni odrinili s Spodnjega Štajerskega, je v Mariboru izpregovoril v slovo polkovnik Westfali. Ravno tako je govoril zvezni vodja Steindl, ki je sporočil pozdrav deželnega vodje. Podobna poselitve je bila tudi v Celju. Mariborski dnevnik prinaša o tem obširno poročilo.

V mariborskem gledališču bo jutri v sredo premiera Verdijevega Trubadurja. Repriža pa bo v petek. Nadalje so na spo-redu tega tedna: Anzenbergerjeva »Slaba vest«, vesela opereta »Suzi sleparici in Sme-tanova »Pročana nevesta«.

Kazen za poslušanje tujih postaj. 40-let-ni mizar Miha Jager iz St. Jurja ob južni železnici je predlaskim in lani poslušal tu-je radijske postaje in je širil različne ve-sti. Kazenski oddelek poveljnika varnostne policije na Spodnjem Štajerskem ga je ob-sodil na 8 let ječe. Iz enakega vzroka je

Vlado Vlaisavljevič

Nedavno je hrvatska literatura izgubila pes-nika Vlada Vlaisavljeviča, ki je umrl po dal-jšem bolehanju v svojem rodnem kraju Jastre-barskem, kjer se je rodil leta 1901. Smrt tega nadarjenega lirika je tem bolj zadelo hrvatsko slovesstvo, ker je Vlaisavljevič prav v zadnjih letih mnogo delal in je tudi v lepi prozi iz-datno uveljavil svoje sposobnosti. Vlaisavljevič je imel za seboj življenje, v čigar zunanji po-dobi ni bilo mnogo svetlih in radostnih barv. Trdo se je boril za vsakdanji kruh in prav v zadnjih mesecih ga je neoprosna bolezen vrgla v bedo in nesrečo, tako da je bila smrt tudi njemu rešitelja.

V njegovi prvi pesniški zbirki »Kruha i srca«, ki jo je leta 1938 izdal Pododbor Matice Hrvatske v svoji znanj seriji pesniških knjig, beremo o Vlaisavljeviču: »Ko je bil že pre-kočati pet in dvajseto leto svojega življenja, je začel objavljati v raznih književnih časopi-sih pesmi, ki so kmalu vzbudile pozornost. Sodeloval je med drugim več del v »Vijencu«, »Savremeniku«, »Hrvatski Reviji«, »Hrvatskem kolu« in drugod. Knjiga »Kruha i Srca« vse-buje izbor (57) mnogih Vlaisavljevičevih pes-mi in je hkrati njegova prva knjiga. Razen s pisanjem pesmi se bavi Vlaisavljevič v zad-njem času tudi z novelami. Zivotari je dolga

bil obojen na pet let ječe 58-letni upo-kleni železniški uradnik Rajko Topolinski us-šostanja, 29-letni kmetovalec Pavel Gams iz Starega trga pri Slovenem Gradcu pa je bil zaradi poslušanja tujih postaj obso-jen na 3 leta ječe. Mariborski dnevnik ob-javlja ob tej priliki ponovno opozorilo, da ne sme noben nemški pripadnik poslušati lažnih in sovražnih poročil. Nemško vojno poročilo in ostale objave nemškega radia nudijo nemškemu narodu dejanske podat-ke, kakor je to bilo preteklo zimo. — Vedno je javnost zvedela remlco o dogo-dkih. Kdor posluša tuje postaje v času, ko se bore milijoni Nemcev za varnost domo-vine, bo izključen iz skupnosti in poslan v ječo.

Smrtina nesreča se je primerila v petek ob 14. uri sredi Maribora. Po Kopaljski ulici se je peljal na kolesu 33letni faktor Ljudske tiskarne Albin Orešnik. Na križi-šču ga je prehitel težak tovorni avto. Pri-ključeno vozilo je podirilo Orešnika, ki je obiezal tako hudo poškodovan, da je kmalu izdihnil. — Zelo nevarno se je ponesrečil tudi 51letni tesar Matija Breznik iz Slo-venske Bistrice. Pri napravljanju drv se je vlekai v levo koleno, kjer je zavezala globoka rana. Prepeljal so ga v maribo-rsko bolnišnico.

Iz Hrvatske

Promocija Hrvatice na ljubljanskem vse-učilišču. Hrvatski listi pišejo, da je bila na ljubljanskem vseučilišču promovirana Dušica Jeleničeva za doktorja pravnih ved. Jeleničeva je prva Hrvatice, ki je dosegla to čast v času ustanovitve Nezavisne Dr-žave Hrvatske. Ves čas svojih studij je bila ena izmed najboljših študentek in pro-movirana kot najmlajša, saj ima komaj 23 let. Po rodu je Jeleničeva iz Hrvatske-ga Zagorja.

Visoke šole ene Hrvatskem. Na visokih šolah Nezavisne države Hrvatske (višja pedagoška šola, ekonomsko-komercialna visoka šola, akademija likovnih umetnosti, državni konzervatorij) je vpisanih 1453 študentjev, in sicer 875 moških in 578 žensk. Rednih profesorjev je na teh šolah 34, kontraktnih in honorarnih 80, do-centov 18, učiteljev večštn, asistentov in supletov pa 14. Upravnega osebja je 34. Služatelji so po narodnosti po večini Hr-vatje in sicer 1355, 4 Bolgari in 24 Nem-cev.

Iz Srbije

Razstava slikarskih del vojnih ujetnikov se je vršila v prvi polovici marca v občin-skem umetniškem paviljonu v Beogradu. Zastopana je bila cela vrsta akad. slikar-jev, karikaturistov, amaterjev itd. s svo-jimi deli, ki so jih izvršili v vojni ujet-ništvu.

Novi srečni načelniki so postavljeni: Do-brosav Pantelić za srez posavski, Zivan Milovanović za srez oplenački, Stevan Večerinać za srez mačvanski.

Dan srbske knjige so v počastitev spo-mina tvorcev srbske književnosti proslav-ljali po odredi ministra prosvete v Beo-gradu in po ostali Srbiji s predavanji in drugimi slavnostnimi prireditvami dne 28. februarja t. l.

Ogledna postaja in razsednik zdravilnih rastlin. Nacionalna delovna služba (odsek za zdravilne cvetlice) je že laniako leto v raznih mestih Srbije priredila razstave zdravilnih rastlin in vršila propagando za njih zbiranje. Sedaj vrši na Maklusu pri Beogradu potrebna dela za ureitev zem-ljišča, na katerem bo vzorna postaja za zdravilne rastline s potrebnimi poslopji, vrtovi itd.

Radio Ljubljana

TOREK 6. APRILA 1943/XXI

7.30: Pisana glasba, 8.00: Napoved časa — Poročila v italijanski, 12.20: Plošče, 12.30: Poročila v slovenski, 12.45: Pesmi in napevi, 13.00: Napoved časa — Poro-čila v italijanski, 13.10: Koncert Radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Stjane — Lahka glasba, 14.00: Poročila v ital-janski, 14.10: Vojške pesmi, 15.00: Po-ročila v slovenski, 17.00: Napoved časa — Poročila v italijanski, 17.10: Pet minut gospoda X, 17.15: Pisana glasba, 17.35: Sekstet vodi dirigent Guarino, 19: »Govo-rimo italijansko« — poučje prof. dr. Stanko Leben; 19.45: Napolitarske pesmi, 20.00: Napoved časa — Poročila v ital-janski, 20.20: Komentar dnevnih dogo-dkov v slovenski, 20.40: Koncert Kvinteta Akademije Chigiana, 21.15: Koncert pianista Antona Trosta, 21.50: Orkester Cetra vodi dirigent Barzizza, 22.15: Poročila v italijanski.

leta v Zagrebu, pred dvema letoma pa se je bil vrnil v svoje domače Jastrebarsko.« So-delavec lista »Nedelne vijest«, ki je spisal spomine na Vlaisavljeviča, pa pravi, da je spisal razne službe, zadnje je imel pri Hrvat-skem založniškem bibliografskem zavodu v Za-grebu.

To je bil pesnik »Kruha i srca« malo pred smrtjo. Po tej knjigi je izdala leta 1941. »Hrvatska narodna prosveta« Vlaisavljevičovo zbirko »San i java«, v rokopisu pa je ostala zbirka proznih pesmi »Veče nad zemljom«. Njegove pesmi so v vseh antologijah novejših hrvatske poezije, kar jih je izšlo v zadnjih desetih letih. Citirani zagrebški vir poudarja: »V lirčni zbirki »Ismeduju dva rata« sodi Vlaisavljevič med najboljše, a o njegovi »poeziji podoba, kar je njegova lirika zares, je bila spisana v lanskem »Hrvatskem kolu« cela razprava«.

Kdor je prebral Vlaisavljevičovo knjigo »Kruha i srca«, je mogel potrditi, da je to prieten lirčni talent, človek, ki je zmogel naj-tanjega dojemanja vnanjih zaznav, globoko ga doživ

R. Josin:

Stara Ljubljana

XXVII.

Fran Levce, profesor itd., se je rodil na Ježici pri Ljubljani leta 1816, umrl je leta 1916. v Ljubljani.

Fran Levstik, skriptor v licealni knjižnici, se je rodil leta 1831. v Repnjah pri Vel. Laščah in umrl v Ljubljani l. 1887. Stanovalec je dolgo let v Ljubljani v študentski ulici.

Emilijan Lilek, gimn. direktor v p. v Celju, se je rodil leta 1851. v Zg. Veljčah kot uradniški sin in je umrl v Celju leta 1940. V Ljubljani je bival leta 1881, in 1882. Kot profesor na trgovski šoli pri F. Mahru. Njegova vdova živi sedaj v Ljubljani.

Miroslav Malovrh, časnika, se je rodil v Ljubljani leta 1861. kot sin železniškega uradnika in je umrl l. 1922. na Studencu pri Ljubljani.

Fran-Podlimbarski Maselj, avstr. stotnik, se je rodil leta 1852. v Sp. Lohvah pri Krašnji, umrl je leta 1917. v Puljaku; njegovi zemeljski ostanke so bili prepeljani v Ljubljano.

Josip Marn, duhovnik, profesor itd., se je rodil leta 1832. v Dragovskem pri Litiji, umrl je leta 1893. v Ljubljani.

Danilo Majaron, odvetnik itd., se je rodil v Borovnici leta 1859, umrl je leta 1931. na Bledu. Njegove zemeljske ostanke so prepeljali v Ljubljano.

Josip Noll, operni pevec in pisatelj, se je rodil v Ljubljani l. 1841., umrl je leta 1902. v Ljubljani.

Josip Ogrinc, pisatelj, se je rodil leta 1844. v Podgorju pri Kamniku in umrl leta 1879. Bil je v Ljubljani učitelj v Mahrov. šoli leta 1870.

Lujza Pesjak, hišna posestnica, hči dr. Chrobata, odvetnika in dobrega prijatelja dr. Fran. Prešerna, se je rodila leta 1828. v Ljubljani; umrla je leta 1898. tudi v Ljubljani.

Andrej Praprotnik, šolski ravnatelj, se je rodil leta 1827. v Podbrezju pri Ljubljani in umrl l. 1895. v Ljubljani.

Anton Rajč, profesor, se je rodil leta 1845. v Mali Nedelji, umrl je leta 1888. v Pragi ter bil prepeljan v Ljubljano.

Franjo Suklje, dvorni svetnik in deželni glavar, se je rodil v Novem mestu leta 1849, umrl je leta 1935. na Kamni pri Novem mestu.

Dr. Ivan Tavčar, odvetnik in župan ljubljanske, se je rodil leta 1851. na Poljanah nad Škofjo Loko, umrl je leta 1923. v Ljubljani.

Ivan Tomšič, vadniški učitelj, se je rodil leta 1838. v Vinici pri Crnomlju in umrl leta 1894. v Ljubljani.

Ivan Tušek, gimn. profesor, se je rodil v Selcih leta 1835. in umrl leta 1877. v Ljubljani.

Ivan Verhovc, gimnazijjski profesor, se je rodil l. 1853. v Ljubljani, kjer je tudi l. 1902. umrl.

Dr. Josip Vošnjak, zdravnik, drž. poslanec, itd., se je rodil leta 1834. v Šoštanju, umrl je leta 1911. v Slov. Bistrici.

I. Wiesthaller, gimn. profesor, se je rodil l. 1849. v Celju in tam tudi umrl leta 1927.

Dr. Valentin Zarnik, odvetnik, se je rodil v Ljubljani l. 1837. ter tudi umrl v Ljubljani l. 1888.

Tomo Zupan, gimn. profesor, prelat itd., se je rodil l. 1839. v Breznici na Gorenjskem; umrl je leta 1928. na svojem posestvu Okroglem pri Kranju ter so njegove zemeljske ostanke pripeljali v Ljubljano k Sv. Križu.

Ivan Železnikar, časnikar in urednik »Slov. Naroda« se je rodil leta 1839 v Slatni vasi nad Cerkljem in umrl l. 1892. v Ljubljani. Železnikar je dovršil pravne študije ter nato služil nekaj časa pri raznih notarjih na štajerskem kot koncipient, po smrti J. Jurčiča pa je prevzel uredništvo »Slov. Naroda«. Može je bil velike, močne postave, hodil je zvečer v Auerjevo pivnico na kozarec vina in vedno kadil pri ljubljeni mo viržinko; umrl je na zavratni boleznii — na raku v grlu. Železnikar je bil dvakrat oženjen. Iz prvega zakona je sin Ivan Železnikar, dobro znani trgovec na Marijinem trgu v Ljubljani, ki je do sedanje vne izdatno podpiral kulturne in dobrodelne organizacije.

Pri objavljanju mojih spominov so nastale nekatere napake, ki jih je zakrivil tiskarski škrt ali pisalni stroj; nekatere stvari pa moram še dopolniti.

Deželni predsednik baron Wukler se je po upokojitvi preselil v svoj rodni kraj Salcano pri Gorizi, kjer je imel svojo vilo. Med prvo svetovno vojno je zapustil Sal-

cano ter se preselil v Gradec, kjer je kmalu umrl.

Sodni svetnik Alojzij Tachech je bil premešen iz Maribora v Ljubljano; njegov sin živi v Ljubljani kot upokojeni uradniški Kranjske hranilnice. Njegova hči se je poročila z dr. Plachkijem, odvetnikom v Ptuj. Plachki je bil sin finančnega direktorja K. Plachkija, ki se je po upokojitvi preselil na Dunaj.

Pri deželnem sodišču je služil pred 60 leti Mülheisen kot državnega pravdnika namestnik. Njegova soproga je bila rojena Rudescheva. Imela je svojo hišo na Starem trgu, v kateri je sedaj dobro znana kavarna in slaščičarna J. Zalaznik. Može je umrl pred 55 leti ter je zapustil ženo in veliko otrok. Eden sinov je podedoval po svojem stricu lepo posestvo na Dunajski cesti, nasproti G. Tönnlesovega posestva; ta je postal pozneje finančni svetnik, ki je ostal tudi še nadalje v službi pri delegaciji ministrstva financ v Ljubljani. Može se je pred približno 10 leti omračil um ter se je usmrtil.

Finančni svetnik Martin Golf, suh in resen može, je imel sina, ki je postal dvorni svetnik pri namestništvu v Zari. Hči starega Golfa živi kot upokojena učiteljica v Ljubljani.

Stari blagajniški oficijal A. Ruda je bil posestnik male, nizke hišice na Karlovski cesti. Može je bil naglušen ter je imel slab vid, toda bil je prav dober risar. Kakotudi njegova dva sinova.

Občinski svetnik ni bil trgovec Anton Klun, ampak stolni kaplan Karel Klun. ki je pozneje postal stolni kanonik. Kot poslanca avstrijske delegacije v Budimpešti ga je zadela kap. Njegove zemeljske ostanke so prepeljali v Ljubljano in ga pokopali pri Sv. Krištofu.

Pri mestni blagajni je služil pred 70 in 60 leti kot uradnik J. Denki; njegova soproga je bila teta Frana Levca.

Mestni knjigovodja Paternoster je zapustil dva sina in hčer. Eden izmed sinov je

umrl kot finančni računski ravnatelj pred nekaj leti; drugi je kot upokojeni železniški uradnik v Ljubljani, hči pa upokojena učiteljica tudi v Ljubljani.

Učitelj Krulc je bil najprvo učitelj na Ledini, pozneje pa je postal vadniški učitelj in je poučeval tudi na ženski vadnici petje. Krulčev brat, ki živi kot upokojenec v visoki starosti v Ljubljani je bil več let pri finančni straži. Sodeloval je pri slovenskem diletantskem gledališču. Pozneje je opustil službo pri fin. straži in se preselil v Ameriko, a se je čez več let zopet vrnil v Ljubljano. Može je majhne postave, hodi počasi po ulicah ter pridno čita časopise v kavarni. Učitelj Krulc je spoznal svojo izvoljenko na Dunaju, kjer je obiskoval nek učiteljski tečaj; umrl je za pljučnico. Zapustil je ženo ter dve hčerki; ena od teh je uradnica pri zavarovalnici Assicurazione Generali v Ljubljani.

Vadniški učitelj Franc Gerkman se je rodil v Kamniku ter je bil velike in trdne postave. Najprvo je služil v Vipacu kot pomožni učitelj, potem pa kot pisar na ljubljanski realki. Gerkman je bil zelo inteligentno, napravil je učiteljski izpit, postal potem vadniški učitelj in naposled še okrajni šolski nadzornik in logaški okraj, kjer je bil takrat okrajni glavar Mahkot. Pozneje pa grof Pače. Gerkman je stanovljal dolgo časa v študentski ulici in je zapustil hčer, ki je pred leti umrla v Ljubljani kot upokojena učiteljica.

T. Wiesthaller je bil več let direktor na Spodnji gimnaziji v Kranju. Po ukinitvi gimnazije je bil premešen kot profesor na ljubljansko gimnazijo. Omeniti moram, da je imel Wiesthaller prav lep slavnostni govor pri odkritju Vodnikovskega spomenika pred staro gimnazijo.

Profesor Čilenšek se ni rodil v Dobri vasi, ampak v Gotovljah na štajerskem.

Na ljubljanski realki ni bil kot učitelj Prof. Klemens, ampak Klemens Proft.

Finančni direktor v Ljubljani ni bil plem. Possauner, ampak Possanner.

Trgovina Mikuš še obstoji v Ljubljani

Ljubljana za vojne vrtove

Mestna vrtnarija je pripravila nad 75.000 sadik za svoje vojne vrtove

Mestna vrtnarija se je v mirnih časih pečala predvsem z olepšavo mesta in nasadov s cvetjem in zelenjem, obenem pa je pridelovala tudi precej zelenjave za mestne socialne zavode. Že lanske pomlad je pa iz tivolskega parka izginil večji del svetlicami nasajenih gredic in tudi trate so bile spremenjene v vojne zelenjadne vrtove. Največjo pozornost je zbuja Zvezda, vsa zasajena s krompirjem. Spoznali smo, da tudi krompir zlasti v cvetju krasi mesto, še bolj pa smo se jeseni zveselili dobre letine krompirja. Prav dober pridelek je bil tudi po drugih mestnih vrtovih in zato je mestna vrtnarija letos pripravila čim največ sadik, da z njimi zasadi še večje vojne vrtove kakor lani. Kar se Zvezde tiče, moramo takoj povedati, da je mestna vrtnarija zato imela za ta največji vojni vrt sredi mesta namen, da Zvezdo letos posadi z nizkim fižolom ali pa s paradižnikom, toda vse ljubljansko prebivalstvo še ni tako disciplinirano, da bi ne hodilo po gredicah in pomagalo na svoj način pri obdelovanju vojnih vrtov. Te pomoči mestna vrtnarija ne potrebuje in tudi ne želi, saj prav tako pri škropljenju gredic prav nič ni vesela sodelovanja psov. Tudi prah, ki ga imamo sredi mesta še vedno dosti, ne bi koristil paradižnikom in fižolu. Zato se je mestna vrtnarija morala tudi letos odločiti za krompir, saj so gomolji pokriti z zemljo in varni pred nepoklicanimi pomočniki vrtnarjev. Pripravi smo klub temu, da bodo krompirjeve njive v Zvezdi tudi letos vzorno obdelane in prava šola za vojne vrtnarje, kako je treba pravilno obdelovati krompir. Nazadnje moramo pomisliti, da je bil lani zlasti cvetoči krompir zares tudi prav učinkovit okras mestnega središča.

V mestni vrtnariji so letos dolge vrste toplih gnojnih gred posejane in zasajene z zelenjavo. Kar 176 oken smo našli in pod njimi na toplem ugotovili nad 75.000 sadik najrazličnejše zelenjave. Pri tem za Ljubljano velikanskem številu moramo pomisliti, da ima mestna vrtnarija tople grede tudi ob Kollmanovem gradu in na drugih krajih mesta, razen tega ima pa mestno zavetišče za onemogle v Japljevi ulici tudi še svoj vrt.

V mestni vrtnariji v Tivoliju sedaj pod 33 okni raste Heinemannov paradižnik in ima pač po številu oken prvenstvo, ker so pod 30 okni paradižnikove sadike že pikirane, torej že presajene. Naši izkušeni vrtnarji vedo, da so paradižnikove sadike tem krepkejšje in močnejše, čim večkrat so presajene ali pikirane, nato pa šele posajene na stalno mesto.

Poleg krompirja, ki ga bomo imeli v Zvezdi, ljubljancem posebno cenimo zelje. Zato ima mestna vrtnarija 30 oken orjaškega zgodnjega juniškega zelja in je 16 oken že polnih pikiranega zelja. Zaradi čim večje izbire ima mestna vrtnarija pod steklom dveh oken tudi še zgodnje erfurtsko in berlinsko rdeče zelje.

Pod 24 okni mestna vrtnarija pripravlja za sajenje ohrovti raznih vrst, zlasti domači trnovski, ulmski, blumenthalski in kresni ali sv. Ivan.

Tudi s kolerabo se je mestna vrtnarija dobro priskrbeli ter pripravila 18 oken bele dunajske kolerabe in modre domače špehovke. Z večino je nasejala preizkušeno modro špehovko in je ima pikiranih že 8 oken.

V nekaj letih so se ljubljancem privadili tudi zelene sladke paprike ter je zato mestna vrtnarija z njo zasajala in posadila 18 oken. Z večino je tudi že pikirana.

Pod 14 okni se naglo razvija karfiola, po večini zgodnja erfurtska, a tudi sorti Primus in Original. 8 oken zgodnje erfurtske karfiola je že pikiranih.

Seveda mestna vrtnarija ni pozabila solate, vendar pa je že vsa posajena na gredicah. Pod 14 okni je pripravila mestna vrtnarija predvsem sadike Kraljice majnika, slavno ljubljansko ledenko, parizerico in odlično maslenko s Studenca. V toplih gredah mestna vrtnarija sedaj nima več sadik solate.

Nežne sadike domače čebule si ogledujemo pod 11 okni, a pod 7 okni naglo raste sadike jajčevca ali melanca, po katerih ljubljanske gospodinje zelo radi posegajo, saj na naših vrtovih jajčevce prav dobro uspeva. Pod 3 okni je nasejal por sorte Slon, vendar je to že velika množina, saj je nasejal zelo goste, ko pa bodo sadike presajene na stalno mesto, bo por zavel prav veliko ploskev. Tudi zelene sorte Alabaster, je dosti pod 2 okni.

Po teh številkah ljubljancem lahko presodijo, koliko površine bo mestna občina pridelala samo na svojih vojnih vrtovih za kuhinjo Delavskega doma in za druge svoje socialne zavode. Našteli sicer nismo raznih dišavnih rastlin, n. pr. peteršilja, rdečega korenčka in druge zelenjave, ki zahteva manj prostora, vendar je mestna vrtnarija v vseh vrtovih našega mesta.

pobožno poslušati recitacijo Velikega inkvizitorja? Nismo ga razumeli, a vendar je bilo lepo biti mlad in neumen...

Na molu San Carlo. Ali je Jakopič kdaj slikal morje? Pariški impresionisti so ga svojčas radi upodabljali v mondenih kopališčih ob La Mancheu; Pissarove reke in Monetova jezera pričajo, kako zelo je mikal moderne čopiče vebrirajoči element. V Jakopiču, ki nam je razodel večerno poezijo Save, ni tistega melanholičnega veselja nad iracionalnim; očarljivo mavrično lesketanje, s katerim nas zapeljujejo ti nadarjeni dekadenti pa je prelahko miselno, da bi ga primerjali z globoko resnostjo njegovega sloga. Jakopič je doslej tista enkratna izpolnitev našega naroda v barvi, izpolnitev, kakršno smo doživeli samo še v liriki. V zrelih podobah impresionizma se nam je v neprecenljivo srečo naše kulture izrazila svojstvena osebnost, da nam v prelestnem jeziku izpove svoje življenjske občutje, v katerem se je obenem čudežno sublimiral del slovenske klasičnosti. Tu mi prihaja na misel pojem klasičnosti, ne historično ali tradicionalno estetsko... Ali je Rihard Jakopič kdaj slikal morje? To vprašanje se mi, vsituje, ko opazujem tisoč barvnih odtokov ki se zrcalijo v ravnodušnem valovanju vodne gladine pred menoj. Zahajajoče sonce je zastrto z velikimi krpmi oblakov, skozi nje uhajajo žarki, vsak v svojem tonu, rdeče, vijolično, sivo, belo. Prva plast neba tam daleč na obzorju je svinčeno siva, druga modrikasta, tretja rožnato rdeča, a malo višje že zaigra nebo v deviški belini. Neposlušno pero, kako slabo služi očesu! (Julija 1940.)

Shakespeare je prav za prav edini »klasič« našega odra, ki se sorazmerno redno predstavlja občinstvu. Bilo pa bi zmotno in škodljivo, če bi se še nadalje omejevali nanj, videli v njem klasika par excellence in bi si domisljali, da smo se pridobitvijo tega božanskega pevca že oddaljili celotnemu in pristnemu klasičnemu repertoarju. Shakespeare, kot znano, niti načelno niti historično ni klasič, če se zavedamo, da je ta pojem globlje opredeljen in ako ga ne uporabljamo samo kot superlativ. Njegova renesančna drama je triumf gledališča, ne prej ne kasneje ji ni primere vendar se ne ulega s intencijami klasične umetnosti. (To so dobro čutili romantiki, ko so se sklice-

vali nanj, čeprav so daleč zaostajali za njegovo barvito in razpisno vitalnostjo.) Etični učinek, ki ga zapusti seriozna klasična umetnina (ki se je v klasičizmu rodila v racionalistično moraliziranje), ni primarna kvaliteta Shakespearejeve igre. Pri izbiri repertoarja se bo treba torej zmeraj ozirati tudi na druge tendence dramskega ustvarjanja, na grški in francoski tragediji n. pr., saj tudi pri slednji ni vse tako okosteno in patetično kot si mislijo tisti, ki poznajo stvar iz druge roke.

Veliki kritik, ki je uveljavil svojo osebnost na vseh področjih službe duhu. Razmišljanje o njem me napolnjuje z obžalovanjem, da se ni rajši izrazil neposredno, v pozitivni umetniški obliki. Kritika, kljub Wildeovemu eseu, časovno vezana, ne ohrani večnostne veljave. Croce se zaradi svojega formata ne more podreti objektu; njegova znanost se ogiba sistematičnosti, Walzel je odklonil njegove kritike kot samovoljne. Njegov prispevek k duhovni diskusiji pa je ogromen. Pisarje v konjunktivu je problematično, zlasti za nazaj, a vendar: Kot pesnik bi se jasneje afirmiral in njegova domovina bi morda dobila po šestih stoletjih spet narodnega genija.

Nobeno veliko življenje ni brez grenkobe, a življenje tega moža je treba — kljub razočaranjem, ki so morda v neki smeri zavrla vzpon njegove osebnosti — imenovati srečno. Izza dvajsetih let je postal ves duh, a ne v trpetem smislu kakšnega Nietzscheja. V nepretrganem delu je našel idealno izpolnitev svojega življenja in zdaj, ko si lahko že pol stoletja ponavlja nulla dies sine linea, ga bo zaključil kot prelepo umetnino. Brat,

Plačajte zastalo naročnino!



L'Altezza Reale il Principe egiziano Mansur Daud e la sua famiglia a Roma — Kraljevska Visokost egipčanski Princ Mansur Daud s svojo družino v Rimu

Nebo v aprilu

Občudovalci nočnega neba so letos zadovoljni, ker so noči večji del jasne in zato lahko pogostokrat opazujejo lepoto raznih ozvezdij. Če v aprilu proti 23 uri upreš oko v temnomodri nebesni baldahin, vidiš, da so dobro znana ozvezdja, ki si jih opazoval čez zimo, brez razlike umaknjena na zapadno polovico nebesne oble in da delno že tonejo v zapad. Bik, Orion in Sirij se pojavljajo. Zato pa vzhaja daleč na jugu ozvezdje Leva s svetlim Regulom ali Levim Sreem Pod Levom opazujemo šibkejša ozvezdja Vodne kače Vrana itd. Visoko nad nami gospoduje Veliki voz. Repna zvezda Benetna v Velikem vozu kaže v smerem loku na Arkturja in preko njega na Spiko v znamenju Device. Od vzhoda vzhajajo Herkules, Kropa in Kača Rimska cesta je nagnjena močno na zapadno stran in v njenem območju sijata na srednjem zapadu Kastor in Poluks, nekoliko severneje od njiju pa Voznik s Kapelo ter Perzejeva skupina in Kasiopeja v znamenju W.

Izmed planetov se spet pojavlja Merkur na nem nebu. V nedeljo zvečer je bil v gornji konjunktiji s soncem to se pravi, da je onkraj sonca. Vendar prehaja iz bližine sonca in ga bomo od 16. t. m. dalje spet našli globoko južnozapadno na večernem nebu. Dobra viden bo proti koncu meseca Venera se pojavlja kot večerica že v mraku na zapadnem nebu in v teku meseca zapoznaje svoj zaton na skoraj štiri ure po sončnem zahodu. Mars je globoko na južnovzhodnem jutranjem nebu precej težko opazljiv, nekaj minut pred sončnim vzhodom Jupiter sije še najdalje v mraku v ozvezdju Dvojčkov. Saturn v ozvezdju Bika zatone izpočetka tik pred polnočjo, proti koncu meseca pa že proti 22 uri. In kar se naposled meseca tiče: v nedeljo je bil mlaj v ponedeljek 12. t. m. bo prvi krajec v torek 20 t. m. bo polna luna, v torek 27 t. m. pa zadnji krajec. V aprilu zraste dan za 1 uro 33 minut. Sonce stopi dne 20. t. m. v znamenje Bika.

Kaj nam pove o letojnji pomladi stoletni koledar? Pravi da so luna leta navadno bolj vlažna kakor mrzla in suha. Zlasti bo pomlad zelo mokra in precej topla. Dolgotrajnemu de-

vrtnarija z vso zelenjavo in povrtnino založena do vrha, da ji ne bo treba za kuhinje mestne občine kupiti niti lista niti korenine.

Po tem naštevaniu nikakor še ni rečeno, da bi mestna vrtnarija letos ne skrbela za olepšanje mesta s cvetjem in zelenjem, saj je pripravila skoraj enako dolžino gnojnih gred z nad 150 okni samih sadik najraznovrstnejših cvetlic za mestne nasade in za okras grobov. Naloga mestne vrtnarije je velikanska, kakor nam dokazujejo te ogromne številke, zato pa se bo ljubljansko občinstvo tudi pričalo, da je mestna občina ljubljanska tudi največje vrtnarsko podjetje v Ljubljani; ter tako tudi najprirednejše, najbolj izkušeni in največji vojni vrtnar v Ljubljanski pokrajini.

Tudi letos naj bodo mestni vojni vrtni prava vrtnarska šola vsem začetnikom pri obdelovanju zemlje, da bo obilen pridelek in blagoslovljena letina po vseh vojnih vrtovih našega mesta.

»Zolajevsko delo« so imenovali propedeutiko ali pripravljalo šolo za novo stoletje, in po pravici. A ni ga mogoče zajeti z eno samo označbo, kajti če ga imenujemo naturalista, je to prav toliko resnično kot neresnično. Res: popisoval je grdega človeka-žival, a drugod je spet risal lepe ljudi-otroke, naivne, iskrene, polne vere. V grandiozni pesnitvi »La faute de l'abbé Bouret« je pokazal, da je prav tolikšen pesnik kot je bil Milton. Da, Zolajeva umetnost je bila večja, kajti znal je iz bedne resničnosti oblikovati najčistejšo poezijo. V tem romanu se dviga nad resničnost, okolje in osebe pomenijo več kot so. S tem, da je simboliziral, je postal praece simbolizma, ki se je kasneje obrnil zoper tega zgodnjega učitelja. Meje Zolajeve pa se pokažejo ob koncu njegove kariere. Ko ga je prevzela starostna modrost, ga resnično ni mogla več zadovoljiti. Tedaj se je odpravil v Lourdes in v Rim, da bi za pojavi našel nadčutno razrešitev vsega. A tega ni dosegel, kajti tistega, kar je iskal, ni razumel. (Strindberg.)

Shakespeare je prav za prav edini »klasič« našega odra, ki se sorazmerno redno predstavlja občinstvu. Bilo pa bi zmotno in škodljivo, če bi se še nadalje omejevali nanj, videli v njem klasika par excellence in bi si domisljali, da smo se pridobitvijo tega božanskega pevca že oddaljili celotnemu in pristnemu klasičnemu repertoarju. Shakespeare, kot znano, niti načelno niti historično ni klasič, če se zavedamo, da je ta pojem globlje opredeljen in ako ga ne uporabljamo samo kot superlativ. Njegova renesančna drama je triumf gledališča, ne prej ne kasneje ji ni primere vendar se ne ulega s intencijami klasične umetnosti. (To so dobro čutili romantiki, ko so se sklice-

ževju vendar rad sledi velik mrak. Za april napoveduje stoletni koledar: Od 1. do 9. vetrovno, megleno in deževno; od 10. do 13. hud dež; od 14. do 18. mraz; 22. lepo, od 26. do konca meseca dež. Vse kaže, da letos niti stoletni koledar nima prave veljave.

Izredno močan tečajni sij so nedavno noč opazovali na Švedskem. O tem poročajo iz Stockholma: Že nekaj tednov vladajo na vsem Švedskem nenavadne vremenske razmere. Nastopajo izredno močni viharji, temperatura pa je visoka. V noči na torek 4. aprila so vremenski pojavi dosegli višek z izredno močnim polarnim sijem, kakršnega v Stockholmu in drugod na Švedskem že dolgo niso opazovali. V prvi polovici noči se je razširila svetla luč od severnega obzorja do zenita in je vsa pokrajina čudno, skoraj strahotno sijala. Znanstveniki pravijo, da je severni sij posledica močnega kopičenja sončnih peg.

Iz Novega mesta

Nadaljevanje del pri kapiteljski cerkvi. Dobro uspeša nabiralna akcija za restavracijo novomeške kapiteljske cerkve je omogočila nadaljevanje del. V prvi etapi je predvidena v spomladanskem delovnem nartu notranja ureditev kripe. Predvsem bo treba v kripti nadomestiti tretji levi stebel z novim. Prvotni stebel se je bil že pred davnim časom podrl in namesto njega so postavili novega, ki je bil zgrajen iz čisto drugega materiala kot prvotni stebri. Je namreč kamenit in sestavljen iz dveh kosov, dočim so ostali stebri iz lepo rdeče dvakrat žgane opeke, razen zadnjih dveh, ki sta menda že od nekdaj iz rumenega ješčenca. Ta stebel bo sedaj nadomeščen z novim, ki bo povsem enak drugim stebrom, kar bo zelo komplicirano in zamudno delo. Pri notranji ureditvi kripe bo treba predvsem urediti vprašanje drugega izhoda iz kripe v cerkev, ki gre vzporedno s sedanjim izhodom pod prižnico. Ta izhod bi bil prišel do veljave, ako bi bila nova cerkev, ki so jo Novomeščani pričeli zidati, dozdana. Tako pa je ostal izhod dolga stoletja zaidan. Sedaj so izhod odprli toliko, da je dobro viden in bilo takega tudi pustili. Pri tem izhodu je pomočnik konservatorja g. Jože Gregorik našel med drugim kamenjem vzdolžno lepo glavo svetnika. Je to plastika iz začetka 15. stoletja in je prav gotovo delo mojstra, ki je izklesal relikviarj, najden v prostiji. Vendar je glava nekoliko poskodovana, zlasti partija okoli ust in nosa. Odbit je tudi del las na desni strani glave. Glava predstavlja moškega z dolgimi lasmi in širokim turbanu podobnim pokrivalom. Del vratu je spolaj preluknjana, kar je znak, da je glava del celotnega kipa. Glava bo z drugimi v kapitlju in drugod najdenimi predmeti postavljena v dosega njo zbirko kulturno-zgodovinskih zanimivosti. Te dni so začeli v kripti na zadnji steni, ki meji na grobnice, nahajajoče se pod ladjjo, postavljati starinski oltar, ki je nekoč stal v pokopališki kapeli na starem pokopališču. Oltar bo lep okrasek za kripto.

KULTURNI PREGLED

Zapiski

Ob neki literarni zgodovini, X. Y. je napisal svojo Zgodovino ruske književnosti z redko skrbnostjo in nevsakdanjo ljubiznjo do predmeta. Gre mu za izčrpno informacijo, hotel je sestaviti učbenik za slaviste; v tem je uspel. Manj srečna se mi zdi tista pretirano analitična metoda, ki išče povsod vplive, sorodnosti in odvisnosti. Ob Puškinu n. pr., čigar genij je eden najbolj pristnih in čistih v svetovni literaturi, je avtor nagradil toliko primerjalnih opozoril, da je še komaj vidna epohalna osebnost pesnika in misleca. Komparativna metoda utegne biti zanimiva, vendar se mi zdi načelno neplodna, ker sami sebi ugaja od domislekih, ki ne izvirajo iz razlage originalnega bistva umetnine in ustvarjalca.

Strindberg se je v letih, ko sta bila njegovo življenje in njegova tvornost že daleč preko zenita, z nekim nepriprtnim goethejevstvom razpisaval o skrivnostnih bivanju na zemlji. V svojih monstruoznih »Sinjih knjigah« se je pod okriljem poslednje avtoritete, ki mu je še ostala, kot učenec vsevednega Swedenborga dotaknil vprašanj človeka in kozmosa in izpovedal svojo vero in skepsko. Kljub utrjavajoči časovni navlaki, ki so jo polne te zajetne knjige in mnogim zmedenim subjektivnim vidikom, ki jih ne moremo več občutiti z enako prizadetostjo, s kakršno so bili zapisani, so ta pozna Strindbergova razmišljanja še zmeraj omenbe vredne predsmrten dokument tragičnega človeka, v katerem se je zgostila tako animalična silna energija, a mu je življenje vendarle

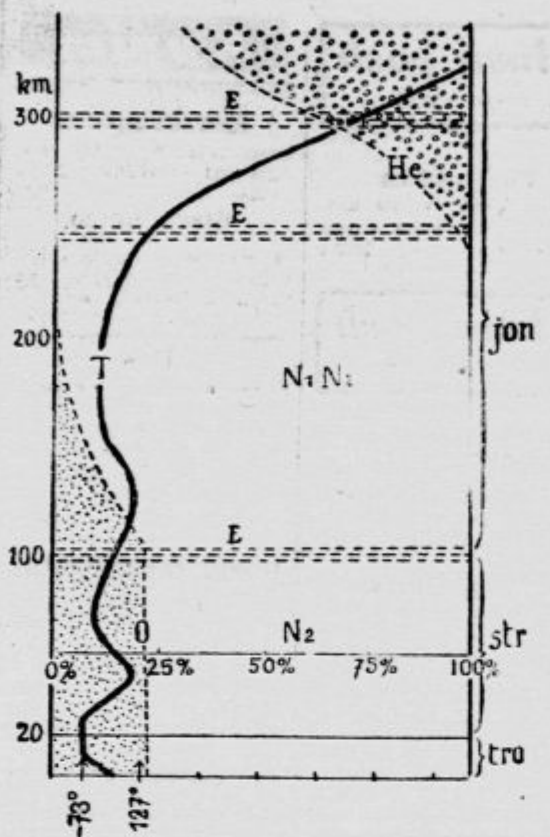
Naše ozračje

Dolgo je vladalo mnenje, da temperatura v našem ozračju stalno pada, čimbolj se oddaljujemo od zemeljskega površja, in sicer na vsak km za 5-6 stop. C. To so potrdili tako turisti na najvišje vrhove, kakor tudi zrakoplovci do višine nekako 6 km. S pomočjo novjših poizkusnih balonov, ki so se dvignili 25 do 30 km visoko, pa se je dognalo, da se nihanje temperature nad Srednjo Evropo približno pri višini 12 km ustavi, in da je od tedi naprej zračna temperatura stalna enaka. Seveda je ta temperatura jako nizka in meri kakih 70 stop. pod ničlo. Meja do stalne temperature je nad tečaj n'ja, namreč le 8 km visoko, v tem ko znaša nad ekvatorjem nekako 18 km. Ozračje od zemeljske površine do te meje imenujemo troposfero, mejo samo tropopavzo, nad njo pa se pričenejo stratosfera, kateri naziv je vobče znan iz Picardovih vzletov. (Avgust Picard, švicarski inženjer in fizik, rojen 25. januarja 1884 v Baslu, 1920 profesor fizike na tehniki v Curihu, od 1922 na univerzi v Bruslju, je prvič dosegel 16.000 m višine (27. maja 1931), drugič pa celo 17.000 m (18. avg. 1932).)

Znanstveniki pa se z navedenimi ugotovitvami niso zadovoljili in so raziskovali razmere še više. Neposrednih meritev z baloni ali zrakoplovi niso dosegli, pač pa se je dalo z računi in s fizikalno-kemijskimi opazovanji, zlasti pa s pomočjo radioaparatur dognati, da prične nekje visoko v stratosferi temperatura ozračja zopet naraščati. Poizkusi z električnimi valovi so pokazali, da mora biti v višini kakih 100 km enako toplo, kakor je na zemlji sami in da navzgor temperatura zopet narašča. Zrak pa v teh višinah nima več take sestave kakor v troposferi in stratosferi. Sončni in morebiti še drugi žarki jonizirajo tamkajšnje molekule in atome in tako se ustvarjajo plasti, polne elektronov. Te plasti odbijajo električne valove, ki bi se sicer širili v svetovni prostor. S tem je omogočeno pošiljanje teh valov tako rekoč okrog zemlje.

Te elektronske plasti so v višinah 130 km in blizu 300 km; delu ozračja, ki je v njem leže, pravimo jonosfera.

Kar se tiče sestave zraka v našem ozračju, vemo za troposfero že davno, da je zmes dušika (78,04%), kisika (20,99%),



Zgradba ozračja:

tro = troposfera, str. = stratosfera, jon = jonosfera, T = toplotna krivulja, O = kisik, N = dušik, He = helij, E = električne plasti

argona in drugih redkih plinov (0,94%), ogljikovega dioksida (0,03%), ter trohlice ozona. Za stratosfero so izprva mislili, da sestaja iz vodika ali helija ali iz obeh; potem pa, ko so mogli dobiti od tam z balončki poizkusne količine, so doznali, da so sestavine stratosfere iste kakor troposfere, toda zdela se jim je, da so v plasteh, in sicer tako, da je spodaj najtežji plin, nad njim pa plasti vedno lažjih. Pa izkazalo se je, da je to naziranje napačno. Najbolj zanesljive rezultate v tem pogledu jim je dala spektralna analiza severnih sijajev. Številna opazovanja so pokazala, da v višinah polarne svetlobe ni vodika, pač pa vsi drugi plini kakor v troposferi. Edino ozon dela neko izjemo. Ozon sega navzgor do 50 km, največ pa ga je v višini okoli 20 km. Tu se tvori zaradi nizkega tlaka iz kisika. Ozon absorbira velik del ultravijoličnih žarkov, kar povzroča zvišanje temperature. Vendar je ozon vsega skupaj kaj malo: če bi stisnili vse ozračje na debelino 8 km in bi ločili vsak plin v svojo plast, tedaj bi bila plast ozona komaj 3 mm debela. Kljub temu je njegov pomen velik, ne samo za znanost, ampak tudi praktičnega pomena je, saj je njegova zdravilnost znana, zlasti za rahlična obolenja.

V troposferi (do 15 km) se odigravajo vremenski pojavi; v stratosferi (15 do 100 km), ki ima enako sestavo zraka kakor troposfera, se tvori ozon; v jonosferi (od 100 km) pada kisik na minimum; v njej se menjajo plasti dobrih in slabih prevodnikov za elektriko.

Ozračje je prozorno, vendar vidimo ob jasnih dneh nebo modro. Ta barva nastane zaradi valovanja in različnega odboja barv zračnih molekul in drugih teles v zraku, ki so manjša kakor valovna dolžina svetlobe. V valovanje jih spravi sončna svetloba, odbijajo pa je modrih in vijoličnih kakor drugih barv.

S. B.

Moda in dom

Pomladne dvodelne obleke

Dvodelne obleke so tako očarljive in hkrati praktične, da jih je pomladna moda kar prevečala od zimskih mode — na veliko veselje nas vseh, saj je skoraj ni postavte, da se ji ne bi podala primerno ukrojena dvodelna obleka. Dvodelno obleko nosimo lahko dopoldne in



popoldne, kadar gremo po vsakdanjih opravkih v mesto in tudi ob bolj slavnostnih prilikah. Kazaki novih dvodelnih oblek so dokaj dolgi, kar daje postavi neko posebno vitkost, krilo pa je ravno ali nagubano, nikakor pa ne zvoncesto.

Široki plašči

Nedvomno so ohlapni plašči manj podvrženi modi kakor pa tesni ukrojene obleke. Leta in leta lahko nosimo tak ohlapno ukrojen plašč,



ki se poda k vsaki obleki. Plašč, ki ga vidite na naši skici, je širok zlasti v hrbtu, na oplečku in na koncih žepih pa je prešit z robovi, ki mu dajejo nekoliko živahnije občežje.

Vsak dan nekaj novega

Prvo pomladno sonce je že segrelo zrak. Kljub temu pa se ne počutimo dobro — po dolgi zimi smo vsi nekoliko utrujeni. Poskusimo z novim pomladnim jedilnikom, ki nam bo okrepil želodec in nas navdal z novimi silami!

Flamska juha. Najprej pripravimo »grovejo« juho iz vode, kateri smo dodale kocko za juho, potlej pa zakuhamo v tej juhi neko krompirjevo pireja, nekoliko pireja iz cvetoč in skoki sito pretlačene endivije.

Prineseni krompir 10 dkg slanin sardel, malo namočimo v vodi in jih očistimo,

nato pa razrežemo v drobne rezine. Veliko, drobno sesekljano čebulo in sardine nekoliko prepražimo na eni žlici masla, nato pa dodamo 1 kg kuhane, drobno narezane krompirja, nekaj kapljic jufana in 1 kozarec oleja vina.

Zelje »al sugo« 1 kg zelja nastrgamo na drobne rezance, ga operemo in damo v kozici, kjer smo razbelile 2 žlici masla. Nato pa premešamo zelje s štirimi žlicami paradižnikove meze. Jed začnimo s soljo. Dodamo neka kapljic jufana, ščepec nastrganih nageljnovih žbic, nekaj kumne in zalijemo s kozarcem vina ter dušimo do mehkega.

Špinačne rezine. Kuhamo špinačo pretlačimo skozi sito ter jo nekoliko prepražimo na

masti, česnu in peteršilju, nato jo ohladimo in ji primesimo 1 jajce. To zmes namočimo na tanke prepražene kruhove rezine, vsako rezino obložimo s tankim koščkom sira, nato pa pečemo rezine nekaj minut v pečici.

Pikantna omaka k mesu, ribam ali krompirju. 2 stroka poriluka, 4 redkevce, šopek peteršilja, veliko čebulo, 10 dkg tako imenovane »posne« klobase razrežemo na rezance in pretlačimo skozi stroj za meso. Nato razpustimo 2 dkg slanin in dodamo tej zmesi, ki jo zalijemo s škodljivo vročo vodo. Omako še začnimo z nekaj kapljicami jufana, z jedilno žlico paradižnikove meze, s soljo in papriko ter kuhamo 25 minut.

Črna borza v Parizu

V nemških listih beremo naslednji sestavek: »Ali ste že brali današnji list? Čudovito mehak glas izreče te šepetajoče besede. Ozre mo se po človeku, ki je govori in vidimo majhnega sivga možička, ki sedi ob umazani mizi v točilnici s »Petit Parisienom« v roki. V listu stoji, da so bili verižniki in prekupčevalci v zadnjem mesecu kaznovani z globami 100 milijonov frankov, ob istem času pa so oblasti zaprle 230 trgovin. Vse to zaradi črne borze.

»Izdajalci« sikne možiček skozi zobe »Pijavke Francije!« Toda četrte ure pozneje stopijo v lokal novi gostje. Pozdravijo krčmarja ter si dajo predložiti jedilni list. Sosedna miza nenadoma oživi, natakarkji prinesejo gostom mesno jed. Tudi možiček se umazano mizico dabi meso in ga prežvekuje z vidnim zadovoljstvom. Mi pa se smehljamo. Taist mož, ki je pravkar prekinjal črno borzo, se okorišča z njenimi ugodnostmi! Serviranje mesa je v vseh pariških restavracijah strogo prepovedano. Bilo bi dovolj, da bi zdaj stražnik stopil v restavracijo in stvar bi bila dognana. Se preden to misel izrečemo, se stražnik res ponavi. Siroko koraki med gosti, išče krčmarja in vidi da vsi gostje jedo meso. Prepričani smo, da bo stražnik izvajal posledice ter bodo lastniki lokala vzeli koncesijo. Toda nič takšnega se ne zgodi. Stražnik se ozre po krožnikih stor, kakor da ne vidi, kaj jedo gostje, stopi h krčmarju, sede za mizo, tudi njemu postrežejo z aperitivom in ko nastavimo ušesa, slišimo da prihaja mož zaradi nezadostne zatemetitve lokala. Krčmar objubi, da bodo zadelali reže, stražnik se poslovil in stvar je opravljena...

Celso Maria Laratti:

Modistka

Nisem hotel postati modistka. Velike modne hiše, ki so kapitalizirale človekovo neumnost z odvzemom težkih milijard in mnogo več, so približno navduhile svojih delavnic napise, ki prepovedujejo vstop potujočim godcem, odvezanim psom in meni.

Pa naj bo. Ni mi všeč, da bi se mi posmehovale iste slastne in občutljive stvari, ki se imenujejo ženske; ni mi všeč predčasno dvigati število članov pokopališča in bolnišnice s starimi in upognjenimi možmi.

Všeč mi je ogledati veselo življenje, biti pristen, odkritostren in jaseen kakor bela golobica.

Jaz lahko to storim; modistka ne! Modistka ima zmeraj v službi dekletce, ki vohuni za zavesami, kčaj dospo gospe, ki se hočejo oblačiti na povsem samonikel način.

Komaj se ena pojavi, dekletce pozvoro in spravijo v pogon svetlobne znake, da napolni trgovino vrsta deklet, ki jadrno odstranijo iz prodajalnice vse klobuke in jih nadomestijo z najbolj raznovrstnimi predmeti.

Potem sedejo in poživljajo, kakor da bi ne bilo nič. Gospa vstopi in nozdrvi se ji kar širijo od zadovoljstva.

»Modistka!« reče, »hotela bi zares svojstven klobuk!... Model, naravno, model.« »Seveda, gospa!« reče modistka. »Če ne bi ponujali modelov vam, komu naj bi jih ponudili?«

Vzame skledo za juho in ji jo ponudi.

»Ali bi pomerili to?« reče. Gospa pomeri.

»Da, ljubek, reče, »toda podobnega je ze

Naslednjega večera sedimo v neki drugi točilnici. Ljudje razpravljajo o črni borzi. Govorijo o tem, da ima nekdo na razpolago cel vagon kakava. Neki gost se zanima za surovo maslo — imel bi ga rad 20 kg. Črni borzianec pokaže pri tem vse svoje spretnosti. Med drugim potegne iz žepa švicarski zlatnik za 20 frankov, ki stane 3800 frankov. Kupčja je sklenjena.

Obiščemo še en lokal. Vrata so zaprta, nikjer niti žarka svetlobe. V takšnem položaju si mora človek znati pomagati. Potrkamo trikrat po vratih in vhod se odpre. Tukaj dobi človek večerjo za 1000 frankov, 1000 frankov to je toliko, kolikor zasluži danes mali uradnik v Franciji za ves mesec dela. Navzile temu se v Parizu še najdemo ljudje, ki plačajo lahko tisoč frankov za eno samo večerjo.

V nekem kabaretu na Montmartru prodajajo čevlje — po 4000 frankov par. Tudi žepne ure iz jekla so naprodaj. Kupi jih lahko, vsakdo, ki ima dovolj denarja. Tudi konjak lahko dobiš, če plačaš zanj primerno ceno. Točilec prodajajo metilni alkohol namesto konjaka, ljudje zapadejo zastrupljenju in umirajo na klinikah. Črni borzijanci, ki pospešujejo to brezvestno kupčijo, pa ostanejo skriti. Sleparije se dogajajo tudi pri drugih živilih. Namesto kavnih zrn prodajajo pražen fižol. Kakao prodajajo pomešan s škrom, cigarete pa polnijo z žaganim. In tako je povsod. Zrtve je nešteto. Nič pa ne pozove zločincev na odgovor. Vsakdo se samo trudno smehlja in kupi, kar mu ponujajo. Agenti črne borze pa si polnijo žepa in njihova brezvestnost ne pozna mej...

nosila grofica valignonska. Le da je bil njen slamat. Ali nimate drugega?« »Seveda, gospa!« reče modistka. Vzame pločevinaste posode, sadne košarice, lončke za jajca, kurja peresa, senčnike za zarnice in romane Salvatorja Gotta. Gospa pomeri vse in oči se ji skalijo od veselja.

»Tega vzamem!« se naposled odloči. Na glavo si povezne cedilo za žepno in se nasmehe.

»Koliko?« vpraša modistka. »Milijon!« reče modistka. »Uf!« reče gospa, »ali ni predrag?« »Predrag?« reče modistka. »Toda, gospa, saj to je model Watteau!...«

»Poslijte jutri račun na dom,« reče gospa in se oddalji vzdihovaje.

Naslednjega dan počije modistka svoje dekletce.

»Prišla sem,« reče, »zterjati milijon za klobuček.«

»Jooool!« reče sobarica, »jooool!« Ce bi vedeli, kako je gospa bolna!... Legar ima!... Tak legar!... Vrnite se čez mesec dni... Upajmo!«

Dekletce se vrne čez mesec dni. »Jo-jo-jo!« reče sobarica, »jooool! Toda, vi se šalite!... Gospa ima pljučnico, ples sv. Vida, dvojno kilo! Poizkusite to zimo.«

Modistka se slednjice obrne na moža. Reče tedaj prodaja poročni prstan, lebanjo in nekaj bezgav.

Potem opravlja dve leti postranske za služke in plača mdel.

Zatem pa gre v najbližjo bolnišnico, kjer ga niti ne vprašajo, kako se imenuje.

Je upognjen, star in plešast. Bebe št 42 Bolničar ga mora nadzorovati, ker bi si sicer razbil glavo.

Tisto svojo čudno glavo, ki so jo zdravstveni zavodi bogato plačali in jo pričakujejo.

Evo, zakaj nisem hotel postati modistka in nikdar ne bom postal.

WILKIE COLLINS.

Nezadosten dokaz

26
Detektivski roman

»Preidiva torej k drugemu predmetu. Zanima me, ali bova tudi tu različnega mnenja.«

»Za kaj pa gre, gospa?«

»Ne povem ti, ako mi boš še govorila gospa. Reci mi mama.«

»Za kaj gre, mama?« sem ponovila stavek po njeni želji.

»Vem, da imaš namen proučiti proces, da bi lahko potem zahtevala revizijo. Iskreno te občudujem, a prav tako iskreno te moram opozoriti na brezcilnost tvoje namere. Kaj misliš storiti?«

V trenutku, ko me je to vprašala, mi je šinila v glavo misel, da bi me nemara ona utegnila seznaniti z Misermusom Dexterjem. Gotovo ga pozna, mora ga poznati, saj je bil gost njenega stana v Gleninchu in eden njegovih najboljših prijateljev.

»Predvsem se nameravam pogovoriti z Misermusom Dexterjem,« sem odvrnila vneto.

Gospa Macallanova se je okrenila z vzklikom presenečenja.

»Blazna si!« je vzkliknila.

Ponovila sem ji to, kar sem bila dejala majorju Fitz-Davidu ter da sem prepričana, da bi mi lahko Dexterjevo mnenje mnogo koristilo.

»Jaz pa,« je dejala moja tašča, »sem prepričana, da je tvoj načrt blazen in da greš k blaznežu, ako nameravaš k Dexterju, da bi slišala njegovo mnenje. Ne rečem, da bi bil na vsak način nevaren; ne rečem, da bi ti utegnil storiti kaj žalega, hočem te le opozoriti, da je to poslednji človek, pri katerem bi mogla mlada gospa, zlasti še v tvojem kočljivem položaju, iskati opore.«

Čudno! Bil je to malone isti opomin, ki sem ga bila slišala od majorja, a bilo je kakor z vsemi svarili: le še bolj sem postala nestrpna, da bi čim prej preizkusila svoj načrt.

»Preseneča me to,« sem dejala, »kajti njegove izjave, ki sem jih brala v poročilu o procesu, so prav tako jasne in razumne kakor izjave katere koli druge priče.«

»Verjamem; stenografi in uredniki so poskrbeli za pravilno obliko njegovih izjav, preden so jih objavili. Na najbolj neverjeten način je ta človek pomešal pravo in nepravilo in se je večkrat pritoževal na zakon. Verjemi mi, da ni na svetu človeka, ki bi bil manj kakor on poklican, dati svoje izjave. Nadejem se, da ne računam name, da te seznanim z njim.«

»Prav to sem želela,« sem odvrnila.

»Zdaj, ko ste mi vse to povedali, seveda ne vztrajam pri tem. Potrepežljivo bom čakala na večerjo pri majorju. Obiljubil mi je, da bo povabil tudi Misermusa Dexterja.«

»Tak je major!« je vzkliknila moja tašča. »Snušiš se mi, ako zaupaš njemu hčerka. Kakor jeguljo te bo zmečkal med rokami. Ali si ga prosila, da naj te seznani z Dexterjem?«

»Da.«

»Odlično! Dexter ga zaničuje in ne bo sprejel njegovega povelja. Major to ve, zato je izbral to pot, da bi preprečil sestatek z Dexterjem.«

Ta vest mi ni prav nič ugajala, a sem bila preveč trmasta, da bi se vdala.

»Napoved,« sem dejala, »lahko bi pisala gospodu Dexterju in ga prosila za razgovor.«

»In šla sama k njemu, ako bi te povabil?«

»Seveda.«

»Upam, da ne govoriš resno.«

»Govorim najresneje.«

KAJ VEM? KAJ ZNAM?

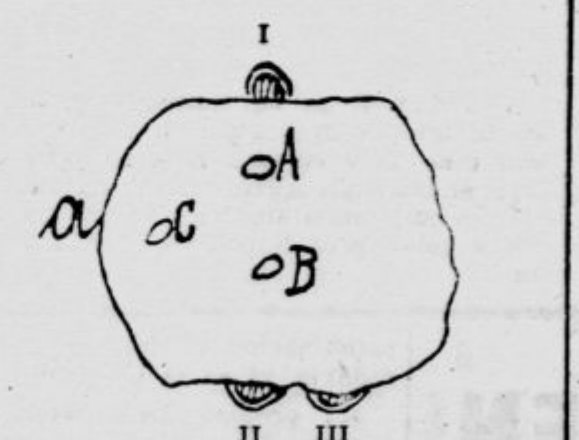
163. Kolikokrat na sekundo svetloba pokaže prepotuje zemeljski obseg ob ravniku?

164. S kakšnim merilom določajo višino konj?

165. Kako nagovarjajo indijski domačini Evropko?

166. Dve vožnji na jezeru.

Slika nam kaže jezero z otoki A, B, C. Na bregu jezera so tri ribiške vasice I, II, III s pristani. Dva ribiča se odpeljeta na



lov, in sicer prvi iz pristanišča I. k pristanišču II, med potjo pristane na otoku A in B; drugi ribič je odveslal iz pristanišča III. k otoku C, toda tako, da ni prekrizal poti, ki jo je napravil prvi čoln. Kako sta vozila oba čolna?

Rešitev naloz 4. t. m.:

159. Otoman je Turek.

160. Vojno proti Jugurti je opisal rimski zgodovinar/sec Salust.

161. Kartel je zveza producentov za omejevanje medsebojne konkurence in porenjenje prodajnih pogojev.

162. Križanka.

Vodoravno: 1. Undset, 5. Lohengrin, 12. Eol, 13. no. 14. iveri, 15. d. r. l. Lea, 19. k. k., 20. ave, 22. ora, 24. n. r. l. 26. zna, 27. vat, 28. kali, 30. Razlag, 32. samo, 33. jkar, 34. Oka, 35. pe, 36. Prek, 37. Rad(dj), 38. Tel. 39. ad. 40. vran, 42. Suzuki, 43. Kato, 46. i. e. 48. ASK, 50. ris, 51. HP, 52. kri, 53. MC, 55. tek, 57. m. o.

Naročite se na romane DOBRE KNJIGE!

»Ne bom te pustila same k njemu.«

»Kako mi počete to preprečiti?«

»Tako da bom šla s teboj, ti trmoglavka! Tudi jaz znam biti tako trmasta. Poslušaj, vedeti hočem, kakšne načrte imaš; močna in ponosna ženska si in, sama ne vem kako, vzljubila sem te. Ne pustim te same k Misermusu Dexterju. Vzemim klobuk.«

»Tako?« sem vprašala.

»Da, moj voz je pred vrati in čim prej opraviha to, tem bolje za vse nas. Pojdi, obleči se, ne izgublajva časa.«

Ni mi bilo treba dvakrat reči. Čez deset minut sva bili že na poti proti Dexterjevemu stanovanju.

Tak je bil konec obiska moje tašče.

Sedemnajsto poglavje

PVI VTIS PRI MISERMUSU DEXTERJU

Zakasnili smo se z obedom pri Benjaminu, preden je prišla gospa Macallanova. Razgovor, ki se je razvil nato med menoj in mojo taščo, je trajal v pozno popoldne in sonce je že šlo na zapad, ko sva sedli v voz, da se popeljava h gospodu Dexterju. Ze med potjo naju je zajel mrak.

Čez eno uro je zašla najina kočija v mračni labirint vse bolj ozkih in vse bolj umazanih ulic, čim bolj smo se oddaljevali od mestnega središča. Ko smo prišli iz tega labirinta cest, smo v naraščajočem mrazu zavozili na obširen prazen prostor, kjer se je le tu pa tam dvigala kakšna osamljena hiša ali branjarja. Ves okraj je postajal palagoma še bolj puht in žalošen, dokler se ni kočija ustavila in je gospa Macallanova izjavila s svojim suhim in ironičnim glasom, da smo na cilju.

»Poglej, draga duša, to je palača prince Dexterja! Kako ti ugaja?«

Ozirla sem se okrog sebe, ne da bi vedela, kaj naj si mislim.

Stopile smo iz kočije in znale smo se na trdi, kameniti stezi. Na desni in levi je bilo videti globoke jarke, iz katerih so štrleli temelji novih hiš, ki so bile šele v prva fazi svojega obstoja. Povsod naokoli so bili raztreseni kupi opke ter so se dvigali ogromni stebri, pripravljeni za zdarske odre. Kolikor sem mogla razločiti, se je kakih dvesto metrov pred nama dvigala ogromna črna masa, ki se je, ko so se od navadile na temo, izoblikovala v staro, dolgo in nizko hišo, obdana s črne porbarvanim plotom, za katerim se je dvigala živa meja zelenega drevja. Mimo kupov desk in opke, mimo kupov luskast ostrig in polomljenega stekla, ki so pokrivali tla, sva prišli do črnega plota. Tam se je nahajala palača prince Dexterja!

Pozvonili sva pri neklih vratih in zaslišali sva, kako je nekje v daljavi odjeknil velik zvonec, ki bi bil bolj prikladen za cerkev kakor za privatno hišo. Med tem ko sva čakali, mi je gospa Macallanova pokazala dolgo in črno prinčevno poslopje, rekoč:

»To je ena izmed njegovih blaznosti. Spekulant, ki grade tu novo mestno četrt, so mu ponujali ne vem koliko milijonov šterlingov za prostor, na katerem stoji njegova hiša. Nobene ponudbe ni maral sprejeti. A tih, slišim korake na vrto, gotovo prihaja njegova sestrična. Pazl, njegova sestrična, pravim, kajti njen glas bi te utegnil spraviti v zmozo.«

Grob, globok glas, ki ga ne bi nikdar prisdila kakšna ženska, je vprašal: »Kdo je?«

»Gospa Macallanova.«

»Kaj želite?«

»To je ena izmed njegovih blaznosti. Spekulant, ki grade tu novo mestno četrt, so mu ponujali ne vem koliko milijonov šterlingov za prostor, na katerem stoji njegova hiša. Nobene ponudbe ni maral sprejeti. A tih, slišim korake na vrto, gotovo prihaja njegova sestrična. Pazl, njegova sestrična, pravim, kajti njen glas bi te utegnil spraviti v zmozo.«

Grob, globok glas, ki ga ne bi nikdar prisdila kakšna ženska, je vprašal: »Kdo je?«

»Gospa Macallanova.«

»Kaj želite?«

»To je ena izmed njegovih blaznosti. Spekulant, ki grade tu novo mestno četrt, so mu ponujali ne vem koliko milijonov šterlingov za prostor, na katerem stoji njegova hiša. Nobene ponudbe ni maral sprejeti. A tih, slišim korake na vrto, gotovo prihaja njegova sestrična.

SPORT

Živahen uvod v prvenstveno sezono

Izbirna nogometna tekma za vstop v I. divizijo se je končala z zmago Dopolavora iz tobačne tovarne nad Mladiko. — Prihodnjo nedeljo igrajo za točke: Hermes-Dopolavoro t. t. in Žabjek-Mladika

Ljubljana, 5. aprila

Mimo vseh ovir in pomislekov smo včeraj pri nas le otvorili nogometno sezono čisto oficijelno. Po nekaj nedeljah raznih preskušanj in treningov je prišel včeraj na vrsto službeni spored Nogometne zveze, po katerem je bilo treba najprej najti četrtega udeleženca v naši I. diviziji, v katero so bili ex offio določeni isamo trije udeleženci, in sicer Ljubljana, Mars in Hermes. Kot kandidata za to mesto sta bili izbrani enajstorici Dopolavora iz tobačne tovarne in Mladike, ki sta šli s precej izenačenimi izgleidi v boj za ta prestop. Kakor ste že razbrali iz naslova, se je srečala to pot nasmešljiva zastopnikoma tobačne tovarne, ki so s prav zvenelo, toda ne tako zasluznim izidom 4:2 dobili vstopnico za sodelovanje v zgornji hiši. Mladika bo morala sedaj spomladanski del sporeja opraviti v družbi manj slavnih imen — če so ona iz I. divizije sploh že slava zaradi tega — je pa kljub temu v tej izbiri tekmi pokazala zelo mnogo pozitivnega, tako da v novi sredini bržkone ne bo imela najtežjega dela, če bo hotela biti prva in si tako po nekaj mesecih znova odpreti pot do tja, kamor je včeraj vstopilo dopolavoroško moštvo iz Most.

Prav živahen je bil včerajšnji uvod v novo prvenstveno sezono na zelenem polju in tudi vreme in temperatura sta bila kakor je prav za prve lastavice, ki se pokazejo na nogometnem travniku. Čeprav so bile sportne prireditve še druge in je tudi sicer ljudi prijetno sonce vabilo na drugačna razvedrila, se je na starem igrišču Ljubljane, ki je bilo zelo skrbno pripravljeno, zbralo do 400 gledalcev, ki so tudi imeli svoje veselje ob silni volji in veliki vztrajnosti obeh nasprotnikov, da bi se izkazala vredna pomembne odločitve. Res je, da stvar še ni tekla tako, kakor bi jo bili radi videli nogometni gurmani, prav gotovo sta obe sestavi kazali še nekatere občutne vrzeli, toda videli smo po dolgem presledku spet nekaj živahne in borbene nogometne igre, ki je imela svojo vsebino, obe moštvi pa svoje cilje. In že to je bilo dovolj, da je igralcem pogoltno kri v žile in so se z njim vred polagoma razgledali tudi gledalci v pravo nogometno publiko. Bilo je prijetno popoldne, ki nas je v mislih zadržalo v preteklo in bodoče dni v znamenju sporta in njegovih nepremakljivih načel.

4:2 (4:2) za Dopolavoro

Po razgibani predtekmi, v kateri je mlad enajstorica Viča gladko porazila moštvo Korotna z 2:0 (zgoditja sta spravila med drogeve Korošec in Beve), sta nastopila glavna partnerja tega igrišča, rumeni Dopolavoristi in modri Mladikarji pod taktirko g. Kosa.

Obe vodstvi sta seveda poslali v to odločitev vse kar leže in gre. V Mladiki so bili zbrani Keržič in Kordež, izmed tobakarjev so najbolj znana imena Oblak, Pleško, Nagode, Rot in še nekateri.

Tempo je oster, obema gre za vsako žogo. Prvi so uspešni rumeni, toda modri so takoj za njimi. Še enkrat se ponovi ta vrstni red; rumeni uidejo za gol in modri

jih spet dohitijo. Odločitev je še zmerom na tehnični! Potem pride — to smo videli na koncu — usodni trenutek za modre. Desna zveza rumenih ukani nesigurnega vratarja in izid je spet za gol v prid rumenih. Ura gre proti koncu polčasa; še enkrat so rumeni zelo nevarni in strel z desne obsedi. To je bil 4:2 za Dopolavoro.

Po odmoru je slika precej drugačna. Modri so kakor prerogjeni, rumeni so kar naprej v obrambi. Tudi enajstmetrovke strelijo modri, toda preko drogov. Rumeni se uveljavljajo s silami, modri s pametjo. Toda vse je kakor zakleto. Izid se ne menja več. Strelci golov so bili (po vrstnem redu): Nagode, Mohar, Pleško, Šibenik, Rot in Mar.

Dopolavoro je zmagal po sreči, o tem ni dvoma, toda zato nima nič manj pravice za vstop v I. divizijo. Taki so sportni zakoniti: da včasih nemu uspeva vse, drugemu nič. To prav gotovo ne velja za včerajšnja kandidata na igrišču Ljubljane, toda priznati je treba, da je Mladika kljub porazu pokazala več povezanosti in več smisla za tehnične finese, medtem ko se ima Dopolavoro zahvaliti za svoj uspeh odličnemu vratarju Oblaku in fizično težjim obrambnim igralcem. Igra je po odmoru popustila na živahnosti, toda pri vsem tem so Mladikarji še zmerom močno gospodarili na terenu in bi bili pošteno zaslužili svoj remis. V ostalem je partija kljub važnosti za obe moštvi potekala fair in brez vsakih ne ljubih prizorov.

Tako je Dopolavoro četrti udeleženec iz I. divizije, Mladika pa prvi iz II.; ker so pari za prvo prvenstveno nedeljo že izrečani, objavljamo kar tukaj nasprotnike, ki bodo odigrali v nedeljo 11. t. m. prva dve tekmi za točke:

V I. diviziji: Hermes—Dopolavoro t. t. in v II. diviziji: Žabjek—Mladika.

Kljub sporedu na igrišču Ljubljane — tako v bodoče ne bo smelo biti, da blagajniki ne bodo preveč slabe volje — sta se drugod, in sicer v stadionu v Šiški, preganjali za žogo še dve enajstorici iz zgorje hiše zaradi začnjenega treninga, preden pojde zares.

2:1 (0:0) za Hermes

Drugo prijateljsko srečanje je bilo to med obema najvidnejšima predstavnikoma Ljubljane — brez Ljubljane, v kateri igrajo samo nogomet, toda tudi to so se morali Marsovci odkriti pred šiskarji. Ne tako globoko in ne tako ozlovoljeni kakor zadnjič, toda vendarle... Marsovci so zaigrali poletno in uspešno tja do daljav, od kod so dosegli prvi zgoditki, potem pa so se dali zapeljati v prazno. Hermežani so si prisvojili drugo taktiko: manj umetnosti in več učinka. Po tem ključu so še enkrat ugnali nestrpne Marsovce, ki pa bodo morali zdaj čakati poldrugi mesec, da bodo spet gostje na Hermežanovem stadionu. Takrat pa pojde za točke!

Gledalcev je bilo precej; sodji je g. Makovec.

V predtekmi sta se rezervi obeh moštev razšli neporaženi z 2:2 (1:0).

Livorno — dolji s prestola

Po porazu Livorna v Rimu in domači zmagi Torina nad Atalanto je slednji zasedel prvo mesto

Dolgo smo jo povzdigovali v nebo, to čudežno enajstorico iz obmorskega Livorna, po vseh igriščih Italije je pobrala točke — z nekaj redkimi izjemami — in 26 nedelj — to je pol leta v vsakem kalendarju — se je držala na vrhu tabele v tako slavnih konkurencah, predvčeršnjim pa je prišla usoda tudi nad njo in morala je zapustiti svoj prestol. Po čudnem naključju sta se v oni tekmi srečala sedanj in bodoči prvak, smeja pa se odslej tretji, in sicer Torino, ki je po težki zmagi nad Atalanto preskočil Livorno in je tri nedelje pred koncem prvi brez družbe. Tudi zanj bitka še ni dobljena, toda v treh tednih bo končana in morda bo zdaj odločilno samo še to!

Še bolj ogorčena in napeta kakor na vrhu tabele bo borba za mesta v spodnjem delu tabele, kjer so si zadnjo nedeljo razni kandidati za slovo iz divizije privoščili same zmage in tako pritegnili v začarani krog, iz katerega vodijo pota tudi v prepad, še dve drugi moštvi. Zmagala je Triestina, zmagala je Vicenza in dve točki

je dobila tudi Venezia, kar je močno oslabilo položaj Barija in Ligurie. Tako je tri nedelje pred koncem kar naenkrat pet moštev, ki vsem grozi nevarnost, da bodo morala za prihodnjo sezono v nižjo divizijo. To bo še razburjanja in ugibanja do 25. aprila!

Podrobni izidi XXVII. nedelje v diviziji A so bili naslednji:

v Triestu: Triestina — Liguria 3 : 1; v Torinu: Torino — Atalanta 4 : 2; v Benetkah: Venezia — Lazio 2 : 1; v Milanu: Milano — Bologna 3 : 2; v Vicenzi: Vicenza — Bari 1 : 0; v Firenzi: Fiorentina — Ambrosiana 2 : 0; v Rimu: Roma — Livorno 1 : 0 in v Genovi: Juventus — Genova 2 : 1.

Po točkah je stanje do prihodnje nedelje naslednje:

1. Torino 38, 2. Livorno 37, 3. Juventus 35, 4. Ambrosiana 32, 5. Genova 30, 6. Milano 29, 7. Bologna 28, 8. Fiorentina 27, 9.—10. Lazio in Roma po 26, 11. Atalanta 25, 12.—13. Bari in Vicenza 21, 14. Triestina 20, 15. Venezia 19, 16. Liguria 18 točk.

V diviziji B so vsi močnejši igrali na svojih igriščih in v glavnem tudi zmagovali tako da v vrstnem redu na vrhu tabele ni bistvenih sprememb. V vodstvu je slej ko prej ostala Modena z dvema točkama v dobro pred Napolijem, Pisto in Spezia.

Izidi zadnjega kola v tej diviziji so bili naslednji:

Napoli—Pescara 4:0. Pisa: Pisa—Savona 2:0. Busto Ars: Pro Patria—Cremonese 0:0. Novara: Novara—Udinese 2:0. Alessandria: Alessandria—Siena 1:0. Modena: Modena—Palermo 3:0. Breškia: Breškia—Faenza 2:0. Ancona: Anconitana—Mater 3:3. La Spezia: Spezia—Padova 2:0.

Stanje v tabeli: Modena 37, Napoli. Pisa in Spezia 35, Pro Patria in Brescia 34. Cremonese 29, Faenza 28, Padova in Anconitana 26, Novara in Udinese 23. Pescara 22, Mater in Alessandria 20. Palermo, Siena in Savona 17 točk.

Med moštvi iz divizije C so se začele prve izločilne tekme za vstop v divizijo B med 12 prvaki posameznih cirkov. Gorizia je med temi v nedeljo zmagala nad enajstorico Carrarese z 2:0.

s—Hrvatska nogometna reprezentanca v Švici. Hrvatska nogometna elita je v nedeljo v prvi mednarodni tekmi letošnje sezone v Curihi nastopila proti Švici. Po dovolj enakovredni igri so domačini zmagali tesno z 1:0 (0:0). Na tekmi je bilo okrog 25.000 gledalcev.

SLUŽBENE OBJAVE

Iz urada CONI-a

IZ LAHKOTATLETSKE ZVEZE

Objava štev. 5. Ljubljana, 5. aprila.

Sportne dovolilnice. Včlanjena društva morajo zahtevati zadostno število obrazcev za sportne dovolilnice, za katere morajo priložiti za vsako tiskovino po 3 L. Predsedniki društev naj ukredujejo, da bodo vsi trije odrezki izpolnjeni po besedilu obrazca in sicer z navedbo imena in priimka atleta, očetovega imena, stanovanja in naziva društva, toda brez izpolnitve datuma. Na zadnji strani obrazca morajo biti pritrjene fotografije atletov, in sicer samo na odrezkih, ki so določeni za zvezo in za društvo, medtem ko morajo biti od predsednika, ki odgovarja za pravilnost podatkov, podpisani vsi trije odrezki v določenem prostoru. Brž ko bo Zveza prejela sportne dovolilnice vrnjene bo pripadajoče odrezke spet v najkrajšem roku vrnila društvom.

V kategorijo juniorjev spadajo atleti in atletinje, rojeni po 31. I. 1925. Društva, ki bodo hotela prijaviti atlete v juniorski razred, morajo obenem s prijavnico tiskovino predložiti Zvezi tudi neovrojenimi prepis krstnega lista za vsakega atleta.

Poslovne ure. Tajništvo Zveze bo poslovalo ob ponedeljskih sredah in petkih od 17. do 18.

Drobne zanimivosti

Odkritja v Herkulanu in Amalfiju. Kakor poročajo iz Napolija, so te dni v Herkulanu odkrili kipec iz grškega marmarja, ki predstavlja Erosa kot dečka. Glava kipea je popolnoma ohranjena. Prav tako so odkrili v Amalfiju ostanke nekega templja, ki kaže zanimive arhitektonske podrobnosti.

Vulkan bljuje blato. Na levem bregu Rodane se je na hribu, imenovanem »Peklenška konica«, odprla zemlja in iz nje je začelo vreti blato. Novi ognjenik se nahaja v višini 1800 m, izhlupki novega vulkana pa so pokrili že 50 ha površine.

Serum proti kobriniemu strupu odkrit. Iz Tokia poročajo, da je japonski zdravnik dr. Kuva Sima, član profesorjskega zbora na univerzi v Taihaku, odkril učinkovit serum proti strupu kače kobre. Profesor Kuva Sima je poročal na posebnem sestanku strokovnjakov, da poteka njegovi poskusi z novim serumom zelo uspešno. Proti kobriniemu strupu doslej niso poznali učinkovitega leka.

Ukinjen tisk v Bolgariji. Bolgarska vlada je ukinila 171 časopisov in 50 revij. 51 časopisov in 50 revij je bilo ukinjenih samo v bolgarski prestolnici.

Gandhijevo zdravstveno stanje se je poslabšalo. Po poročilih indijskega radia je iz Bangkoka prispela vest, da se je Gandhijevo zdravstveno stanje toliko poslabšalo, da vzbuja resne skrbi.

Vulkan Parahutin je začel spet bruhati. Iz Buenos Airesa poročajo, da je v Mehiki začel vulkan Parahutin znova delovati in da meče lavo v smeri starega mesta Parangaricutiro, čigar prebivalci so v naglici zapustili poslopja. Bojijo se, da lava ne bo dosegla tudi več kilometrov oddaljene novejša naselbine. Izredno močan je izbruh pepela, ki je ponekod pokril zemljo z 20 cm debelo plastjo.

Italijanska komedija na španskem odru. V gledališču Ariego v Bilbao so te dni uprizorili komedijo Italijana Vincenza Tierja z naslovom »Estetska kirurgija«. Igra je doslej zadovoljiv uspeh.

MALI OGLASI

Kdor želi službo plača za vsako besedo L. — 30, za dr. in prov. takso — 60, za dajanje naslova ali difro L. 2. — Najmanjši iznos za te oglase je L. 7. — Za ščititve in dopisovanja je plačati na vsako besedo L. 1. — za vse druge oglase L. — 60, za dajanje naslova ali difro L. 2. — Najmanjši iznos za te oglase je L. 10. —

Hišni posli

iščejo službe

Postrežnica
mlada, poštena, vajena dela,
išče zaposlitve. Naslov v vseh
posl. Jutra. 5622-1

Hišni posli

dobijo službo

Kuharica
ki opravlja vse hišna dela,
sprejme boljša rodbina trdi
očev v stalno službo. Tovarj-
jeva ulica 2-11, levo. 5625-1

Postrežnica

pridno in poštena, ki kupo pere
sprejmem. Poln. Zalokarjeva
ul. 16, za Gluhonemico. 5630-1a

Postrežnica

sprejmem za čas od pol 2. do
3. Grobarjeva 2-11, levo. 5636-1a

Vajenci (ke)

Frizersko vajenko
sprejmem takoj. Salon »Slav-
ka« Kodeljevo. 5605-41

Zasluzek

Prevoz
materijala prevzemam s pet-
tinskimi tovornimi avtomobili.
Lahko tudi izven bloka.
Naslov posli v ogl. odd. Jutra,
da pridem na dogovor. 5638-3

Prodam

Gramofon
in plošče si izposodite
proti mali odškodnini
proti t. »Everest«. Preber-
nova 44. 212-M-3

Žepno uro

Omega, prodam. Naslov v
vseh posl. Jutra. 5638-6

Žimnico

čisto, stara žimna, prodam. —
Istotam prodam neono omaro.
Kotnik, Postojnska ul. 14
Stan in dom. 5629-6

Prodam

400 kemodov tobaknih zabo-
jev. Naslov v vseh posl. Ju-
tra. 5627-6

2 železni postelji

(1 zložljiva), prodam. Naslov
v vseh posl. Jutra. 5633-6

Lepo posteljo

z vložkom prodam. Naslov v
vseh posl. Jutra. 5635-6

KUPUJTE

edino pri naših
OGRAJEVALCIH!

Njivo za posetev
v bližini Romice, oddam v na-
jem. O sklopnosti p. dogovor.
Ponudbe na ogl. odd. Jutra
pod št. 2380-6 5628-20

Parcelo

kupim. Ponudbe na ogl. odd.
Jutra pod »100.000 lir«. 5407-20

Kupim hišo

v bližini Ljubljane ali Nove-
ga mesta, najraje s vrtom.
Ponudbe na ogl. odd. Jutra
pod »Prijazno 130.000 lir«
brez posredovanja. 5408-20

Parcelo

v Šiški, se nstran meje, se
takoj odda v najem. Naslov v
vseh posl. Jutra. 5619-20

Njivo za posetev

v bližini Romice, oddam v na-
jem. O sklopnosti p. dogovor.
Ponudbe na ogl. odd. Jutra
pod št. 2380-6 5628-20

Imminente al Cine UNION

V kratkem v kinu

LUXFILM
predvaja
Assia Novis
Una STORIA D'AMORE
ZRTEV VELIKE LJUBEZNI
diretto da
režija *M. Camerini*

Stanovanja

2 sobno stanovanje
za 1. maj ali kasneje, licem.
Ponudbe na ogl. odd. Jutra
pod »Uradniška 4-članska dru-
žina«. 5621-21a

Ženitve

Čebulo
po 2,60 lire za 1 kg, do-
bite poljubno količino v
bivših mesarskih stojnicah
na Vodnikovem trgu
5505-33

Pridelki

Čebulo
po 2,60 lire za 1 kg, do-
bite poljubno količino v
bivših mesarskih stojnicah
na Vodnikovem trgu
5505-33

Glasbila

Bariteta violina
izdelok mojstra Jasia iz leta
1804, zaprosil: Naslov v vseh
posl. Jutra. 5637-36

Izgubljeno

Kdor je našel
zgubljenih uhaneb na vijak
z diamantom, prošim naj ta-
koj vrne lastniki pred leti
nagradil, ker je ljub spomin.
Naslov v vseh posl. Jutra. 5632-38

Ukradena mi je

čivilna nakaznica na ime Me-
žek Jožef, Breg 18. Svari
se pred nakupom, ker je ova
se znana, prošim da mi jo
vrne. 5634-28

Razno

Prevozi, prošnje,
prepisi, razumnože-
vanja, informacije
»SERVIS BIRO«
Selenburgova ul. 4

Inserirajte v »Jutru«!

V visoki starosti 89 let nas je zapustila, previdna s tolažili sv. vere, naša
ljuba, skrbna mati, tašča, babica in prababica, gospa

JULIJANA SUPANČIČ roj. ŠUKLJE

vadniška učiteljica v pokouju

Truplo pokojnice počiva doma, Turnograjska št. 4, II. nadstropje.

Pogreb bo v sredo, dne 7. t. m. ob 1/3. uri popoldne iz kapelice sv. Jožefa

na Zahal.

Sv. maša zadušnica se bo brala v četrtek, dne 8. t. m. ob 7. uri v cerkvi

Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana, Graz, Wien, dne 5. aprila 1943.

Zalujoče rodbine:

CERNIVEC, SUPPANTSCHITSCH, HERZ

A. ALEXANDER:

POZABLJENI
NAPEV

ROMAN

Prizor je bil res nenavaden. Kakih trideset redarjev je bilo zasedlo hodnik in se razvrstilo v gručo po troje in po četvero mož. Tudi na drugih postajnih hodnikih si videl po pet ali šest redarjev.

Visok uradnik v uniformi se je vlijudno, toda odločno obrnil k občinstvu:

»Prosim, gospe in gospodje, da se nekoliko odmaknete in se umaknete redarjem.« Nato je dal svojim ljudem nekaj navodil, in ti so potegnili vzdolj proge kordon.

Trenutek po tem je z glasnim puhanjem in ropotom zavozil na postajo bostonski vlak.

»Nič ne sme iz vlaka!« je s povzdignjenim glasom zaklical policijski uradnik. »Vsakdo naj si pripravi izkazne listine!«

Radovedni in nestrpni obrazi so pogledovali skozi okna železniških voz. Čakajoče občinstvo je jelo mrmati in glasno dajati duška svojemu nezadovoljstvu.

Dore se je lotila vznemirjenosti. Pri oknih je videla mnogo neznanih obrazov, a sestrinega ni bilo med njimi. Brerila se je skozi gnečo, se približala

policijskemu kordonu in nastavila uho, da bi slišala redarje, ki so se polglasno razgovarjali med seboj. »... preglednika so našli z razbito glavo ob brzodrogu št. 97,« je pravil eden. »Najbrže gre za umor.«

»Lahko bi bil tudi po naključju padel z vlaka,« je menil drug.

»Ne verjamem. Progovni čuvaj, ki je dal znak za poplah, trdi, da je videl v dirajočem vlaku ljudi, ki so se ruvali.«

»V takem primeru bi bil moral morilec...«

Redarja sta obmolnila: opazila sta bila mladeno, ki je vlekla na uho. Kmalu nato sta se jela znova polenkovati, a tako tiho, da ni ujela Dora niti besedice več.

Med tem so legitimirali posamezne potnike; večina jih je po formalnostih s policijo v naglici zapuščala postajno poslopje. Dorin nemir se je večal in večal, ker med dospelimi še vedno ni opazila sestre. Toda njeno pozornost je zbudila majhna gruča redarjev, med katerimi je stal nekakšen plavalas velikan in razburjeno klatil z rokami.

»To je nezasišano!« je kričal. »Mene... sumničite umora!...«

Policijski uradnik ga je skušal pomiriti.

»Nič vas ne sumniči, gospod! Prosim vas samo, da nam pokažete listine, ki jih imate pri sebi, da moremo ugotoviti in preveriti, kdo ste. Zelo mi je žal, da vas nadlegujem, a dolžnost je dolžnost.«

Ta mah se je približal policijskemu uradniku

elegantno oblečen mlad človek in mu pošepetal nekaj besed.

Dora se je s komolci prerila bliže: slutnja ji je pravila, da morata biti umor preglednika in to, da Evelina ni, v medsebojni zvezi...

Kmalu je stala tako, da je slišala vsako besedo, ki sta jo rekla moža v svojem razgovoru.

»... visok uradnik je... posledice bi utegnile biti nedogledne...« je rekel mlajši.

»Razumem,« je vljudno odvrnil uradnik, »saj si tudi na vso moč prizadevamo, da ne bi bilo škandala. Sicer so pa listine tega gospoda v popolnem redu... A kdo ste vi?«

Mladi človek je segel v notranji žep svojega suknjice ter izvlekel list, ki je bil ves pokrit s kolki in žigi. Razgrnil ga je in ga pokazal častniku, rekoč: »Danijel Clayvills, soravnatelj zasebne detektivske pisarne Clayvills & Huntington.«

Uradnik si je nekaj zapisal v beležnico in se nato lahko priklonil:

Mož s plavo brado je še vedno protestiral, ko ga je Clayvills dokaj odločno dregnil s komolcem, naj molči. Policijski uradnik tega ni videl, pač pa Dora, ki je pazljivo zas